

YI CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ ROMA

Xe'tzbil yol Pawl

1 ¹I bin jalu' yi in wetz yi in Pawl, in esclaw^a Jesucristo, na bixba'nchint tetz jun apostl. Nin txa'ij chint tan txhole'n yi balaj stziblal tetz Ryos, yi alijt cyen tak'un tentz. ²Na tz'iba'nt cyen cyak'un e' elsanl stzi' i' tulak e'chk liwr yi chin xan nin.

³Ej nin yi balaj stziblala'tz yi na chintzan tan txhole'n, i'tz yi balaj stziblal tetz Kajcaw Jesucristo, yi Cy'ajl Ryos, yi cho'n itz'nak xchixo'l yi e' xonl k'ajtzun rey Luwi. ⁴Na ja lajluchax yi bintzinin i' Cy'ajl Ryos tan tu' yi chin xan nin i', nin tan tu' yi titz'e'n junt tir xchixo'l alma'.

⁵Ej nin tan i' tak'wit Ryos yi banl swibaj tan woque'n tetz jun apostl tan txhole'n yi tetz k'ej tu tetz porer, bantz cyocsaj wi'nin jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt.

⁶Ma yi e' cyeru', yi e'u' aj Roma, ate'u' tajlal yi e' yi txa'ij che't tan Ryos, na o' len tetz Jesucristo. ⁷Nin yi carte'j yi na chintzan tan stz'ibe'n nin, i'tz tetz cyeru' yi e'u' yi cho'n najlche'u' Roma. Wi'nin na pek' Kataj Ryos scye'ju' na txa'ij che'tu' ta'n. Tak' tzaj bin Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi banl tu tzatzin paz squibu'.

Yi talol Pawl yi at tajbil i' tan chixajse'n yi e' aj Roma

⁸I bin jalu', yi bajx txxolbil yi na waj wal scyeru' i'tz: Na che' intyo'xiju' tetz Kataj tan bi' Jesucristo, na ja ben lo'on chitziblalu' bene'n tzi'n wi munt. Na bita'nt cyak'un cyakil wunak yi ja wi't cyocsaju'. ⁹Ncha'tz sak swutz Kataj Ryos, yi na no'c tan nachle'n i', ilenin na che' innawsaju'. Na i' yi jun yi wak'o'nt wib tk'ab tan inxcone'n tetz, tan txhole'n yi balaj stziblal tetz yi Cy'ajl yi i'tz Jesucristo.

¹⁰Ncha'tz na chintzan tan c'uche'n tetz Ryos yi xe'nk jal puntil wa'n tan chixajse'nu'. ¹¹Na yi wetz wajbil i'tz tan wopone'n scye'ju', na na waj wil chiwutzu', nin na waj no'c tan chiquiwse'nu' mas tk'ab Kataj. ¹²Poro nk'e'tz ntin e'u' xchiquiwixku' ma na tajwe'n kaquiwsaj kib skibil kib te yi na kocsaj.

¹³E'u' wajwutz, jatix nin lo' tir no'c tan txxumle'n yi chumbalaj nin, yi nink jal puntil wa'n tan chixajse'nu'. Poro, txe'n jal puntil wa'n, na wi'nin takle'n na cu'

^a1.1 Si'leju' yi txxolbil tetz esclaw yi at tul Glosario.

tc'u'l. Yi wetz wajbil i'tz yi nink chinxconsaj Kataj xchixo'lu' chi mimban tzone'j. Na wi'nin jilwutz wunak yi nk'e'tz e' judiy yi ja cyocsaj tan inyol. ¹⁴Na chin tajwe'n cunin tan intxolil scyetz cyakil jilwutz wunak. Tajwe'n tan intxolil scyetz yi e' yi na cyocsaj quib balaj. Nin ncha'tz tajwe'n tan intxolil scyetz yi e' yi qui'c chixac xchiwutz yi e' mas. Nin tajwe'n tan intxolil scyetz yi e' yi chusij che', nin ncha'tz tajwe'n tan intxolil scyetz yi e' yi qui chusij che'. ¹⁵Na list in tan txhole'n scyetz cyakil jilwutz wunak. Cha'stzun te na el walma' tan txhole'n yi balaj stziblal scyeru' yi e'u' yi najlche'u' Roma.

Yi porer yi balaj stziblal

¹⁶Qui na chintx'ixwij tan txhole'n yi balaj stziblal, na i'tz yi xchamil Ryos, yi na xcey' tan chiclaxe'n cyakil yi e' yi na cyocsaj. Na na xcey' yi jun balaj stziblalatz tan klaxe'n ketz yi o' judiy, nin ncha'tz na xcey' tan chiclaxe'n yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ¹⁷Yi jun balaj stziblalatz na xchaj sketz yi na jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi na k'uke' kac'u'l te'j. Ntina'tz na taj, yil k'uke' kac'u'l, na ya'stzun tz'iba'nt cyen. Je txto'bile'j: "Yi e' yi na jal chibalajil swutz Ryos i'tz tan tu' yi na k'uke' chic'u'l, nin xchicambok cyera'tz te yi quitz'ajbil."

Cyakil jilwutz wunak at len chipaj

¹⁸Poro ncha'tz at jun txto'bil yi Ryos nhajon sketz, i'tz yi i' tz'ak'on chicaws yi e' yi qui na cyek xchi' i', yi e' yi cachi' na chiban, yi e' yi qui na cyak' k'ej yi yol i', yi bintzinin tetz. ¹⁹Poro lastum e', na elnak chitxum te yi balajil tu yi porer Ryos, na Ryos te'n nhajon scyetz. ²⁰Na jetz yi cwe'ne'n wuxtx'otx' ja lajluchax yi porer Ryos tan yi e'chk takle'n yi bnixnak ta'n. Tan yi txto'bila'tz na lajluchax yi i' Ryos. Cha'stzun te qu'il chixcey' tan chicolol quib swutz i'. ²¹Elnak chitxum tetz yi at jun Ryos poro qui na cyak' k'ej i', nin qui na chityoxin tetz. Cha'stzun te qui'c txto'bil yi cyetz chitxumu'n yi xomche' te'j, na jopij wutz cyajtza'kl. ²²Na cyal yi chin tz'aknak cu'n e' tu cyajtza'kl, poro chin yab nin e'. ²³Na ja cyaj cyen qu'ilol yi Ryos yi itz' nin tetz. Nin ntin na chimeje' swutz teblal tu' wunak, nin swutz yi e'chk teblal txuc yi at chiquimibil.

²⁴Cha'stzun te ja che'l tcy'al Ryos te c'u'l bantz chibnol yi cyetz cyajbil yi chin xa'bil nin. Na na chiban yi e'chk takle'n squibil quib yi chin juntlen nin. ²⁵Na chiban yi e'chk takle'na'tz tan paj yi quin in na chixom te yi yol Ryos yi bintzinin tetz. Na ntin na chixom te e'chk txto'bil yi nk'e'tz bintzi. Wech, na cho'n na chimeje' cyen swutz yi e'chk takle'n yi Ryos bnont tetz. Qui'c k'ej yi mero Ryos xchiwutz, yi Ryos yi bnol tetz cyakil. Poro yi o' ketz, tajwe'n yil kak' k'ej i', tetz ben k'ej ben sak. Amén.

²⁶Ma yi e' cyetz, qui na cyak' k'ej Ryos, cha'stzun te ja che'l tcy'al Ryos te c'u'l, bantz chibnol yi cyetz cyajbil yi chin tx'ixwil nin. Na na chiban e'chk takle'n squibil quib yi chin juntlen nin swutz i'. Na at xna'n, yi qui't na cyaj chiwitbej quib scyuch' yaj, poro na chiwitbej quib cyetz squibil quib. ²⁷Ncha'tz e' yaj, qui't na cyaj chixconsaj e' xna'n, poro na chiwitbej quib squibil quib. Yi e'chk takle'na'tz yi na chiban, chin tx'ixwil nin, nin chin cachi' nin. Poro tan paj yi cyajtza'kla'tz, na chitij wi'nin jilwutz yabil yi chin q'uixbel nin. Ya'stzun chicaws tan Ryos.

²⁸Qui na cyek xchi' Ryos. Cha'stzun te ja che'l tcy'al Ryos te c'u'l, bantz chibnol yi cyetz cyajbil yi mbi na icy' chic'u'l. Tan cyakil e'chk takle'n cachi'a'tz yi na

chiban, e' pajol ca'wl swutz Ryos. ²⁹Nojnak cyajtza'kl tan e'chk takle'n yi qui'c mu'x xac. E' cu'n aj xna'ninl, nka aj yajinl. Chin cachi' nin e'. Nin ntin xkan tzaj nink na cyaj. Wi'nin na chixcy'aklin. E' cu'n biyolnak. E' joyol ju' oyintzi'. E' cu'n subul nak. E' cu'n chac'l yol. E' joyol paltil junt. ³⁰Qui'c xac Ryos xchiwutz. E' cu'n tzolol yol. E' pri's. Na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl. E' txumul e'chk takle'n cachi'. E' pajol ca'wl chitaj chitxu'. ³¹Qui tocle'n jun yol te chiwi'. Qui na che'l cu'n te chiyol. Qui na chipek' te junt. Qui'c cuybil paj junt xchiwutz. Qui na el chik'ajab te junt. ³²Elnak chitxum tetz yi mbi'tz yi tajbil Ryos. Nin elnak chitxum tetz yi cyakil yi e' pajol ca'wl Ryos, sotzel chiwutz sbne'. Poro qui na chitane' tan banle'n yi e'chk takle'n cachi'a'tz, nin wi'nin na chitzatzin te junt yi na ban yi cyetz yi na chiban.

Ba'n atit yi na oc Ryos tan chicawse'n yi e' juchul il

2 ¹I bin jalu', e'u' aj ma'lanl ajtza'kl, qui't jal puntl cya'nu' tan chicolol quibu'. Qui'c na ban yi mbi jilwutz wunakil e'u', na yi na cho'cu' tan ma'le'n tajtza'kl junt, ite'n nin cyeru' chipaltilu' na chitzanu' tan ma'le'n, na ni'cu'n cyajtza'klu' tu yi jun yi na chitzanu' tan yolche'n. ²Ej nin ncha'tz na el katxum tetz yi ba'n atit yi tajtza'kl Ryos yi na oc tan chicawse'n yi e' yi na chiban yi e'chk takle'n cachi'. ³Cha'stzun te e'u' aj ma'lanl ajtza'kl, e' oqui'chu' tan txumle'n yi at cyelbilu' swutz yi chicawsu', na ncha'tz e'u', e'u' juchul il. ⁴¿Nxac qui na cyak'u' k'ej yi banl talma' Ryos? ¿Nxac qui na el chitxumu' tetz yi chumam nin pasens i' ske'j? ¿Qui pe' na el chitxumu' tetz, yi na tzan Ryos tan xchajle'n yi banl talma' bantz chitx'ixpulu' cyajtza'klu'? ⁵Poro chin tze'tzuj nin te cyalma'u', na qui na cyaju' chitx'ixpuju' cyajtza'klu'. Ntin na chitzanu' tan jalse'n mas chi'ch c'u'lal tetz Ryos. Ntin na chitzanu' tan joyle'n mas quilu' swutz i'. Poro stz'ak'lok mas chicawsu' yil tz'ul yi k'e'jlal yil tz'oc Ryos tan pujle'n xtisya'. ⁶Na xchijunalenu' xchichoje'u' chipaju'. Tul xomcyen tu' te yi mbi cu'n mbaj chibnolu'. ⁷Inti yi e' yi na cyaj quil yi k'ej Kataj, yi e' yi na cyaj chicambaj yi jun itz'ajbila'tz yi quinin bajsbe'n tetz, tz'ak'lok yi jun itz'ajbila'tz scyetz tan tu' yi na chitzan tan banle'n tane'n yi e'chk takle'n balaj. ⁸Ma yi e' yi xomche' te yi cyetz cyajbil, nin tan banle'n yi e'chk takle'n cachi', yi e' yi qui na cyaj chixom te yi bintzi, tz'ak'lok cyetz chicaws tan Ryos, na wi'nin na chi'ch c'u'l i' scye'j. ⁹Na cyakil yi e' yi na chiban e'chk takle'n cachi', xchitije' wi'nin q'uixc'uj, wi'nin bis, nin wi'nin o'kl. Yi txolbila'se'j bajx na jop yi e' judiy, xomt che' nin yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ¹⁰Poro cyakil yi e' yi na chiban yi e'chk takle'n balaj stke' Ryos ama'l scyetz tan quilol yi tetz k'ej. Sjalok jun chin tzatzin paz cya'n. Ncha'tz yi txolbile'j bajx na jop yi e' judiy, ca'p yi e' yi nk'e'tz e' judiy.

¹¹Na quil je' k'ab Ryos tib jun jilwutz wunak, ¹²na cyakil yi e' yi na chijuch quil, sotzel chiwutz sbne'. Qui'c na ban yi ko elnak chitxum tetz yi ca'wl yi ak'ijit tetz Moisés nka qui', na ilenin tz'ak'lok chicaws. ¹³Na ko na chijuch quil yi e' yi na quibit yi ca'wl Kataj, ite'n nin ca'wla'tz xonk tan xchajle'n chipaltil. Na quil jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi na kubit yi ca'wl i', ma na ntin kol kaban tane'n. ¹⁴Ncha'tz yi e' yi nk'e'tz e' judiy, kol chijuch quil tz'ak'lok cyetz chicaws. Qui'c yi ley yi ak'lij tetz Moisés xchik'ab. ¹⁵Poro ilenin na chinachon tel'j yi na' scyetz yi e'chk takle'n balaj yi ba'n chiban, nin na el chitxum tetz na' scyetz yi e'chk takle'n yi xan chiban. ¹⁶Poro yil jepen tamp yi tiemp yil tz'oc Ryos tan ma'le'n

cyajtza'kl cyakil wunak yi ewa'n cya'n jalu', xconk Jesucristo ta'n tan ma'le'n yi e'chk ajtza'kla'tz. Ya'stzun yi txolbil yi na chintzan wetz tan txole'n.

Yi e' judiy na cyocsaj quib tz'aknak cu'n tan tu' yi at yi ley Moisés xchik'ab

¹⁷Ma jalu' je jun txolbil tetz cyeru' yi e'u' judiy, yi e'u' yi cho'n k'uklij chic'u'lu' te yi ley Moisés, yi e'u' yi na cyalu' yi e'u' tetz Ryos.^b ¹⁸Na na cyal cyeru' yi na el chitxumu' te yi tajbil Ryos. Ej nin tan yi ley yi xomche'u' te'j na cyalu': "Yi o' ketz na el katxum tetz na' scyetz yi e'chk takle'n yi ba'n lkaban nin na' scyetz yi qui'." ¹⁹Le wutz cyeru' cyajtza'klu' chin tz'aknak cunin e'u' tan chichusle'n cyakil yi e' yi ate' tul tz'o'tz wutzil. ²⁰Le wutz cyeru' cyajtza'klu' yi chin tz'aknak cunin e'u' tan chichusle'n yi e' yi qui na pujx cya'n, yi e' yi qui'e cyajtza'kl. Na cyalu' yi txolbila'se'j na at yi ley xchik'abu', yi jun leya'tz yi bintzi nin tetz. ²¹I bin jalu' yi e'u' aj chusunl, xnxac yi qui na chixomu' te cyeru' chichusu'nu'? Yi e'u' yi na chitzanu' tan txole'n yi qui na yub yi alak', xnxac tzun na chalk'iju'? ²²Ncha'tz yi e'u' yi na cyalu' yi qui na yub yi jopol wutzaji'n, xnxac yi e' te'nu' jopol wutzaj? Ncha'tz yi e'u' yi na chilabu' wutz yi e'chk takle'n yi banij tane'n, xnxac na cyalk'aju' yi e'chk takle'n yi at xe'ak chica'lil yi chiryosil wunak?^c ²³Tan tu' yi at yi ley Moisés xchik'abu' na cyocsaj quibu' tz'aknak cu'n. Poro na el k'ej Ryos cya'nu' tan tu' yi qui na chitzanu' tan banle'n tane'n yi jun leya'tz. ²⁴Na nk'e'tz tech tu' yi tz'iba'nt cyen le tu'j Kataj yi na tal: "Ipajwok yi na cho'que't yi e' wunak yi qui na cyocsaj yol Kataj tan telse'n k'ej Ryos."^d

²⁵Bintzi stz'ak'onk ba'n tetz jun yaj yi ko banij circuncidar, poro ko qui xomij yi jun yaja'tz tan banle'n tane'n yi ca'wl Ryos, qui'e tzun ltak' yi circuncisión yi bajij te i'.^e ²⁶Poro yi e' yi nk'e'tz banijche' circuncidar, ko na chitzan tan banle'n tane'n yi ca'wl Kataj, ni'cu'ntz chi jak chibajij circuncidar, na na chitzan tan banle'n tane'n yi ca'wl Kataj. ²⁷Ej nin yi e'a'tz scyale' yi qui'e chixacu' tan paj yi qui na chixomu' te ca'wl Kataj. Wech na cy'a'n yi yol Kataj cya'nu', nin bajnake'u' circuncidar, poro qui na chitzanu' tan banle'n tane'n yi tajbil Kataj. ²⁸Na nk'e'tz mero judiy jun yaj yi ko ntin ocnak yi jun techla'tz te wankil, na qui'e xtxicbaj yi circuncisión yi na bajij te jun yaj yi ko qui xomij tajtza'kl te tajbil Ryos. ²⁹Poro yi e' yi ajlij cyalma' te Ryos, itzun e'a's yi e' mero judiy quitane'n swutz Ryos. Na yi mero techl yi na xchaj yi xomij jun yaj te Ryos i'tz ko ajlij c'u'l te'j. Cho'n na saj chik'ej yi jun jilwutz wunaka'tz te Ryos, nk'e'tz scye'j wunak.

3 ¹Poro at lo' e' judiy yi scyale': "Yi ko ya'tz bintzi, xmbi tzun ltak' swetz yi in judiy? xMbil tak' swetz yi bajnakin circuncidar?" che'ch lo' cobox sbne' xchixo'lu'. ²Poro swale' nin scyeru' yi bintzinin at wi'nin chixacu' yi e'u' judiy. Na je bajx txolbile'j tan xchajle'n yi at chik'ej yi e' judiy: K'uklij c'u'l Ryos scye'j, na ja che' xconsaj tan xe'tzaje'n yi txolbil tan chiclaxe'n alchok jilwutz wunak.^f ³Bintzi at jujun xchixo'l yi quinin e' baj jepen te ca'wl i', poro tan tu' tzunk yi e'a's, qui't tzunk tz'el k'ab Ryos te yi tetz yol yi alijt cyen ta'n. ⁴Ma na jun cu'n tz'elepon k'ab te yol. Mpe nink cho'c cyakil wunak tetz la'j, tz'elepon k'ab te yi yol yi alijt cyen ta'n. Na tz'iba'nt cyen tan jun elsanl stzi' i' tentz:

"Ta', chin tz'aknak cu'n yolu'.

^b 2.17 Gn 15.6, 18; 17.10-11. ^c 2.22 Hch 19.37. ^d 2.24 Is 52.5. Ez 36.20, 23. ^e 2.25 "Xchiwutz e' judiy ko nk'e'tz circuncidado jun nk'era'tz tetz Ryos. ^f 3.2 Sal 147.19, 20.

Qui'c mu'x tal la'jil tu yolu'.
 Mpe nink cho'c wunak tan ma'le'n yolu',
 cya'l nin jale't mu'x tal paltil cya'n."⁸

⁵ Poro at lo' e' yi na cyal: "Ba'n kol kajuch kil, na tan yi kil slajluchaxk yi balajil Ryos. Na quil tz'oc i' tan kacawse'n, na tan kil na lajluchaxe't yi tetz balajil," che'ch lo' cobox. ⁶ Poro qui'c txolbil chiyol, na yi ko ya'tz, ¿Xe'n tz'oc Ryos tan chicawse'n wunak? ⁷ Na yi nink jal mas k'ej Ryos tan tu' yi inla'jil, ¿mbi tzuntz yi na tal i' yi in juchul il tan paj yi inla'jil? na jale'n na ban k'ej i' tan impaltil tane'n. ⁸ Na yi ya'tzk bintzi, ba'n tcu'n yi nink tzimban mas e'chk takle'n cachi' bantz jale'n mas k'ej i'. Qui'c txolbil yi jun ajtza'kla'tz. Poro at wunak yi na cyal yi ya'stzun yi txolbil yi na chintzan tan txole'n. Poro tz'ak'lok cyetz chicawsa'tz, na sak cu'n swutz Ryos yi at quil.

O' len cu'n juchul il

⁹ I bin jalu', ¿mbi na elepont yi txolbila'se'j? ¿Na pe' elepont yi o' ketz, yi o' judiy, o' mas balaj xchiwutz yi e' mas wunak wi munt? Qui'. Na ja wi't chinxcy'e tan xchajle'n scyeru' yi ncha'tz o' o' len cu'n juchul il. Ato' len jak' ca'wl yi kil.

¹⁰ Na tz'iba'nt cyen tan jun elsanl stzi' Ryos tentz:

"Tzone'j wuxtx'otx',
 qui'c jun balaj at.
 Siquierk jun.

¹¹ Cya'l jun yi nak el txxum tetz Ryos.
 Cya'l jun yi najk tzan tan joyle'n Ryos.

¹² E' len cu'n tx'akxnak.
 Cya'l jun yi najk pek' tan banle'n
 yi e'chk takle'n balaj. Siquierk jun.^h

¹³ Na yi e'chk yol yi na el le chitzi',
 chin cachi' nin.
 Ni'cu'n tu xewal jun alma'
 yi na eltzaj juc te'u'l jun nich.
 E' len cu'n subul nak,
 na cyakil yi e'chk yol yi na eltzaj le chitzi',
 ni'cu'n tu yi wenen yi at le stzi' jun lubaj.ⁱ

¹⁴ Ntin e'chk jis na el tzaj le chitzi',
 tu e'chk c'a'laj yol.

¹⁵ Lajke'l quikan tan biyolnaki'n.

¹⁶ Ntin na chitzan tan chixite'n wunak,
 nin tan tak'le'n bis o'kl scyetz.

¹⁷ Cya'l na jale't tzatzin paz cya'n.^j

¹⁸ Siquier nink mu'x tal najk cyek xchi' Ryos."

Ya'stzun tz'iba'nt cyen.^k

¹⁹ I bin jalu' tan yi txolbila'se'j, na el katxum tetz yi ite'n nin leya'tz yi na kaxom klo' te'j, xconk tan Kataj Ryos tan tak'le'n kacaws yi o' judiy. Ej nin nk'e'tz ntin o', ma na cyakil jilwutz wunak, na qui'c rmeril yi nink tal jun yaj yi qui'c

⁸ 3.4 Sal 51.4. ^h 3.12 Sal 14 1-3; 53.1-3. ⁱ 3.13 Sal 5.9. ^j 3.17 Is 5.7-8. ^k 3.18 Sal 36.1.

tetz til, na o' len cu'n pajol ca'wl swutz Ryos. ²⁰Cya'l jun yi jajk jepon tan banle'n tane'n yi ca'wl i'. Cha'stzun te cya'l jun yi jajk jal yi tetz balajil swutz Ryos tan tu' yi na buch tib tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wla'tz. Na cyakil yi e'chk ca'wla'tz yi ak'ij't cyen, ntin na xcy'e' tan xchajle'n yi o' len cu'n juchul il.

Yi txolbil tan jale'n kabalajil swutz Ryos

²¹Ma jalu' ja lajluchax skawutz yi apart yi txolbil tan jale'n kabalajil swutz Ryos, nk'era'tz tan tu' banle'n tane'n yi ley Moisés. Ej nin i'xnin tz'iba'nt cyen yi jun txolbila'tz cyak'un yi elsanl stzi' Ryos tentz. ²²Ej nin je yi txolbile'j: I'tz Ryos yi na ko'csan tetz balaj. Na stk'e' i' chibalajil cyakil yi e' yil k'uke' chic'u'l te Jesucristo. Ej nin i'tz tetz kacyakil cu'n. Na ba'n cyocsaj alchok scyetz jilwutz wunak, na nicy'nin tu' o' swutz Ryos.

²³Yi sajle'n o' len cu'n juchul il. Na cya'l jun yi jajk jepon tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos. ²⁴Poro ja jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi banl talma' i'. Ej nin oy tu' mu'lij sketz, na Cristo Jesús nxcye' tan kacolpene'l tzaj tk'ab kil. ²⁵Na bixba'nt i' tan Ryos tan quime'n tetz katx'ixwatz, tan xchojle'n kil. Ja tzun jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi nkocsaj yi ja el kojxuj yi xch'el Jesucristo tan cuyle'n kapaj. Ncha'tz yi nink ncuy tu'k Ryos chipaj yi e' wunak tentz ja klo' jal paltil i'. Poro qui'c til te'j, na at swutz i' yi at quimbil Cristo tan xchojle'n quil. ²⁶Ncha'tz jalu' qui'c paltil Ryos at yi na tzane't tan cuyle'n yi ketz kapaj, na quimnak Cristo tan xchojle'n kil.

²⁷I bin jalu', tan tu' yi bintzinin yi txolbila'se'j yi ja quim Cristo tan xchojle'n kil, ¿mbil tak' sketz yi kol kal yi skaclaxok tan tu' yil kaban tane'n yi e'chk ley yi nchixom yi e' kamam kate' te'j? Qui'c ltak', na quil kac'ax tan tu' yi nink kaban tane'n yi e'chk leya'tz. Na bixba'nt tan Ryos yi ntin xchic'axok yi e' yil cyocsaj yi yol i'. ²⁸Ja bin lajluchax skawutz yi ja wi't jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi na k'uke' kac'u'l te yi mbi banak Cristo. Qui'c ltaj quen banle'n tane'n e'chk leya'tz ske'j.

Na pek' Ryos scye'j cyakil jilwutz wunak

²⁹Ncha'tz, ¿ketz cunt'u' pe' yi o' judiy yi Kataj Ryos? Qui'. Na nk'e'tz ntin tetz ketz, ma na ncha'tz cyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy. ³⁰Na jun ntzi' Ryos at. Ej nin alchok scyetz yil tocsaj Jesucristo, sclaxok ta'n. Qui'c na ban yi ko circuncidado nka qui'.

³¹I bin jalu', tan yi txolbila'se'j, ¿na pe' katzan tan telse'n k'ej yi e'chk ca'wl Kataj yi tz'iba'nt cyen? Qui', qui na katzan tan telse'n k'ej, ma na na katzan tan tak'le'n mas k'ej e'chk ca'wla'tz.

Yi xē'n njal yi balajil Abraham swutz Ryos

4 ¹Ma jalu' katxume' bin yi xē'n cu'n jale'n yi balajil k'ajtzun kamam Abraham. ²Yi nink jal yi balajil i' tan yi e'chk takle'n balaj yi baj bnol, tocsaj klo' tib nim swutz Ryos, poro quinin jal yi balajil i' tan yi e'chk takle'n yi banak. ³Na je na tal yi tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz: “Tocsaj cunin Abraham yol Ryos, nin tan tu' yi tocsal, cha'stzun te jale'n yi tetz balajil swutz Ryos.”¹

¹ 4.3 Gn 15.6; Gá 3.6.

⁴Ej nin je junt elsawutzile'j: Ko na bnix jun ak'un tan jun yaj, nk'e'tz oy tu' na bnixe't, ma na i'tz xtx'ok'be'nt yi taw ak'un, na ja tij yi yaj q'uixc'uj tan xtx'acle'n.

⁵Poro nk'era'tz puntil tan jale'n kabalajil swutz Ryos. Nk'e'tz tajwe'n tan kabnol jun e'chk takle'n tan jale'n kabalajil, ma na ntin na taj yil kocsaj cunin yi yol Ryos, yi Ryos yi na cho'csan yi e' juchul il tetz balaj. Na tan tu' yi ja kocsaj cunin yi yol Kataj, ja tzun ko'c tetz balaj ta'n. ⁶Ite'n nin txolbila'tz talnak k'ajtzun kamam Luwiy, na ya'stzun na elepont yi yol yi talnak i'. ⁷Je yol i'e'j:

“Ba'n cyeri e' yi ja wi't cuylij chipaj.

Ba'n cyeri e' yi ja stzajsaj Ryos yi quil.”

⁸Ba'n cyeri e' yi qui't na txum Ryos yi quil.”

⁹I bin jalu', yi jun balaj txolbila'se'j, ¿ntin pe' scyetz yi banijche' circuncidar, nka ncha'tz scyetz yi e' yi qui banijche' circuncidar? I'tz tetz kacyakil cu'n, na ja wi't wal scyeru' yi jalnak balajil Abraham tan tu' yi k'ukewe'n c'u'l te Ryos.

¹⁰¿Poro ja pe' jal yi balajil Abraham yi ntaxk bajij circuncidar, nka yi nsken bajij circuncidar? Ja jal yi tetz balajil swutz Ryos yi ntaxk bajij circuncidar. ¹¹Ncha'tz oc yi jun techla'tz te Abraham poro i'tz tan xchajle'n yi nsken wi't jal yi tetz balajil swutz Ryos.

Na yi balajil Abraham ja jal swutz Ryos yi tocsal cu'n, nin yi ntaxk oc yi jun techla'tz tel'. Tan yi txolbila'se'j na lajluchax yi cyakil yi e' yi na cyocsaj cu'n chi banak Abraham, e' tzun nitxajil Abraham tane'n, nin qui'c na ban yi ko banijche' circuncidar nka qui', na ja wi't jal chibalajil swutz Ryos.

¹²Poro ncha'tz k'ajtzun Abraham, i' chibajxom yi e' yi banijche' circuncidar, yi kol chixom te yi tajbil Ryos, chi banak i' tetz yi ntaxk bajij circuncidar.

Suknak e'chk takle'n balaj tetz Abraham tan tu' yi nternin k'uklij c'u'l i' te Ryos

¹³Poro ncha'tz quinin suk Ryos yi e'chk ama'l bene'n tzi'n wi munt tetz Abraham tuml e' xonl tan tu'k yi nskenk jepon i' tan banle'n tane'n yi e'chk leya'tz. Poro ja suk Ryos yi e'chk ama'la'tz tetz tan tu' yi nternin k'uklij c'u'l i' te Ryos yi tz'elepon k'ab i' te yol. ¹⁴Na yi cyetz cuntu'k Abraham scyuch' yi e' xonl tan tu' yi nchiban tane'n e'chk leya'tz, qui'c tzun klo' na tak' sketz yi na k'uke' kac'u'l te Cristo jalu'. Ej nin qui'c klo' xac yi e'chk txolbil yi suknak Ryos tetz Abraham.

Tan yi e'chk ca'wl na lajluchax yi at kil

¹⁵Poro ilenin at xac yi e'chk ca'wla'tz, na na xcon tan xchajle'n yi at tulbil kacaws, tan paj yi qui na kaxcy'e' tan banle'n tane'n. Ntina'tz klo' jun puntil tan qui lajluchaxe'n yi at kil, i'tz yi qui'k tak' Ryos yi e'chk ca'wla'tz.

¹⁶I bin jalu' yi na elepont cyakil e'chk txolbila'se'j i'tz: Ntin skacambok te e'chk oya'tz yi suki'nt tan Ryos kol kocsaj cunin yi yol Ryos. Na kol kocsaj stk'e' tzun i' yi e'chk oya'tz sketz tan tu' yi banl talma' i'. Ej nin yi e'chk oya'tz, nk'e'tz ntin scyetz yi e' judiy, poro i'tz tetz ketz kacyakil cu'n yi o' yi xomcho' te tajtza'kl Abraham yi nternin k'uke' c'u'l te Ryos. Na cyakil yi e' yi xomche' te tajtza'kl Abraham, e' xonl Abraham quitane'n. ¹⁷Ya'stzun eka'n tan yi e'chk txolbil yi talnak Ryos tetz Abraham tentz yi na tal: “In ncxo'csan tetz chimam chite' wi'nin jilwutz wunak bene'n tzi'n wi munt,” chij Ryos banak cyen tetz Abraham. Ej nin

^m 4.7 Sal 32.1-2.

jun cu'n tz'elepon k'ab Ryos te yi tetz yol, na wutzile'n cu'n i' a'lon cyen. Nin jun cu'n tz'elepon k'ab te'j, na na xcy'e' i' tan chije'se'n tzaj yi e' alma', nin tan banle'n alchok takle'n yi qui'c jalu'.

¹⁸Qui'c nin rmeril tan jale'n klo' nitxajil Abraham, poro k'uke' c'u'l te yi yol yi ntal Ryos tetz. Ej nin ncha'tz tocsaj i' yi at tocbil i' tetz chitacy'e'x wi'nin jilwutz wunak. ¹⁹El txum Abraham tetz yi nsken balk'ij yi tiemp tan jale'n nitxajil, na nsken lo' tz'ak jun cient yob ta'n. Ej nin ncha'tz el txum i' yi qui'c talbil Sara. Poro quinín tajlaj cyakil yi txolbila'tz. Na i'xnin k'uklij c'u'l te yi yol Ryos yi alijt ta'n tetz, yi sjalok jun chinitxa'. ²⁰Siquier nink mu'x tal yi nink cabej c'u'l te cyakil nsuk Ryos tetz. Ma na mas tcunin k'ukewe'n c'u'l te Ryos. Nin tak' i' yi k'ajsbil tetz. ²¹Ya'stzun banak, na at tetz tajal yi jun cu'n at porer Ryos tan banle'n cyakil yi suki'nt ta'n. ²²Cha'stzun te jale'n balajil i' swutz Ryos.

²³Ej nin tz'iba'nt cyen cyakil yi txolbila'se'j tul yol Katay, poro nk'e'tz ntin tetz Abraham. ²⁴Ma na ncha'tz tz'iba'nt cyen tan kaxome'n ketz te'j, bantz jale'n kabalajil swutz Ryos. Na sjalok kabalajil kol k'uke' kac'u'l te yi jun yi je'san tzaj Kajcaw Jesús xchixo'l alma'. ²⁵Yi jun Jesús'a'tz, i'tz yi jun yi jatxlij xchik'ab e' mal nak tan quime'n swutz pasyon tan xchojle'n cyakil yi kil. Ej nin ya'stzun yi Jesús'a'tz yi itz'ij junt tir tan jale'n ketz kabalajil swutz Ryos.

Ncha'tz o' ja wi't jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi k'uklij kac'u'l te'j

5 ¹I bin jalu', ja wi't jal kabalajil swutz Ryos tan tu' yi k'uklij kac'u'l te yi yol i' yi alijt ta'n. Ncha'tz ja wi't jal tzatzin paz skaxo'l tu Ryos tan tu' yi mbi banak Kajcaw Jesucristo. ²Ncha'tz tan tu' yi k'uklij kac'u'l te Ryos, nin tan tu' yi mbi cu'n banak Jesucristo, nternin na ke'l na ko'c tu Ryos. Nin quinín na kacabej kac'u'l te yi jun kabalajila'tz yi ak'ij sketz tan Ryos. Ej nin nternin na katzatzin yi na ko'c tan txumle'n yi sjalok kak'e'j yil kopon te i'. ³Ncha'tz wi'nin na katzatzin te yi e'chk q'uixc'uj yi na bajij ske'j jalu'. Na tan yi e'chk q'uixc'uja'tz yi na ul, na kaxcy'e' tan muc'le'n mas q'uixc'uj. ⁴Ej nin kol kaxcy'e' tan muc'le'n, at tzun kach'iwtz te kutz'ajbil. ⁵Jun cu'n tz'ak'lok yi at kach'iw te'j. Nk'e'tz k'ubaj c'u'lal tu' na ban Ryos, na wi'nin na pek' i' ske'j. Ej nin clar cunin na el katxum tetz yi tz'ak'lok sketz, na ja wi't tak' i' yi Espíritu Sant sketz.

⁶Na te yi tiemp yi qui'c Ryos te kalma' nin yi qui't njal puntil ka'n yi x'e'nk kac'lax, noj quen cu'ntz te yi tiemp yi bixba'nt tan Ryos tan quime'n Cristo tetz kaxel. ⁷Poro nk'e'tz alchok scyetz tu' ltak' tib tetz xel yi tuch', mpe chumbalaj wunak nink i'. Poro qui cunin batz, at lo' e' yi ya'tz cyulej tan colche'n jun yaj yi chumbalaj nin xchiwutz. Poro cya'l jun ltak' tib tetz xel jun yaj yi qui'c mu'x xac. ⁸Poro yi Katay Ryos el k'ajab ske'j. Wech o' len cu'n juchul il, nin qui'c mu'x tal kaxac yi quime'n Cristo ta'n tetz kaxel. ⁹Na tan tu' yi tele'n kojxuj yi xch'e'l Cristo ja wi't jal kabalajil swutz Ryos. Ej nin ko ya'tz, ¿qui pztun tz'oc Cristo tan kacolche'n tk'ab yi caws yi at tulbil tan Ryos squib cyakil wunak? Tz'ocopon.

¹⁰Sajle'n o' cu'n contr' tu Ryos. Poro tan tu' yi quime'n yi tetz Cy'ajl tetz kaxel, ja xit yi oyintzi' tuch'. I bin jalu', yi ko xitnak yi oyintzi' yi at skaxo'l tuch', qui'c't bin kabembil tk'ab yi kacaws yi tx'aklij skawutz na at nin Cristo tan kacolche'n.

¹¹Nk'e'tz ntina'tz yi txolbila'se'j, ma na ncha'tz tul yi tiemp jalu', wi'nin na katzatzin tu Ryos na ja kamiwi kib tuch' tan tu' yi mbi cu'n banak Kajcaw Jesucristo.

Cyakil wunak e' len juchul il tan paj Adam

¹²I bin jalu', katxume' yi junt txolbile'j: Tan paj jun yaj xe'te'n yi juchle'n il. Ej nin tan paj yi juchle'n il jale'n yi quimichil. Cha'stzun te tx'aklij len quimichil skawutz, na cyakil o', o' len cu'n juchul il. ¹³Na yi ntaxk tak' Ryos yi e'chk ca'wl tetz Moisés nsken xe'tij yi juchle'n il. Ej nin na el katxum tetz yi quil jal til jun yaj ko qui'c ca'wl at tan makle'n wutz. ¹⁴Ko ya'tz bintzi, ñmbi tzuntz yi chiquimle'n cyakil yi e' xonl Adam yi ntaxk ak'lij yi ca'wl tetz Moisés? Qui'c jun yi jajk juch til chi yi il yi njuch Adam. Poro ja chiquim len. ñMbi tzuntz? I'tz tan paj yi ja ben k'al'jal tib yi til Adam ñchixo'l chicyakil cu'n. Yi Adam i' xe'tzan yi juchle'n il, poro yi Cristo, yi jun yi bixba'nt tan tulake'n, i' xe'tzan yi itz'e'n junt tir.

¹⁵Ej nin yi il yi juchnak yi bajx wunak, qui'c txicbaj sketz. Na tan tu' yi til jun yaja'tz yi juchnak, ja chiquim cyakil wunak. Poro mas ba'n tcu'n yi banl talma' Ryos skibaj, na ja tak' i' jun chin oy sketz, na tan tu' yi mbi cu'n banak junt yaj, yi Jesucristo, ja jal cuybil chipaj jun chin c'olaj wunak ta'n. ¹⁶Tan tu' yi jun til Adam, ak'le't chicaws cyakil wunak. Poro tan tu' banl talma' Ryos, nin tan tu' yi mbi cu'n banak Cristo ja cuy i' jun chin c'olaj kapaj katx'ok'be'n. Nin ja jal kabalajil ta'n swutz Ryos. ¹⁷Tan tu' yi juchul til jun ntzi' yaj, tx'aklij quimichil ñchiwutz cyakil wunak. Poro tan tu' yi mbi cu'n banak junt yaj, yi i'tz Jesucristo, ja jal kutz'ajbil nin ja jal kabalajil swutz Ryos. Ej nin oy tu' mak'le't sketz.

¹⁸Tan tu' yi mbi banak Adam jal len kil. Poro tan tu' yi mbi cu'n banak Jesucristo, ja jal puntil tan jale'n kabalajil swutz Ryos. Na wi'nin na tzatzin Ryos te yi mbi cu'n banak Cristo. ¹⁹Tan tu' yi pajnak jun yaj yi ca'wl Ryos tentz, o' len cu'n juchul il. Poro tan tu' yi c'ulutxumil junt yaj, ak'lij puntil sketz tan kabansal kib tu Ryos.

²⁰Poro at xac yi e'chk ca'wla'tz yi ak'ij cyen tan Ryos na ja xcon tan lajluchaxe'n yi kil yi wi'nin bene'n lo'on. Poro chumam nin banl talma' Ryos skibaj, na ja xcy'e' tan cuyle'n yi jun c'olaj kila'tz. ²¹Sajle'n tunintz cyakil wunak tz'amij che' len tan jun ajtza'kl yi cachi' yi i'tz yi juchle'n il. Ej nin tan paj yi na kajuch len kil tx'aklij len quimichil skawutz. Poro yi jalu', tan tu' yi banl talma' Ryos, nin tan tu' yi mbi cu'n banak Kajcaw Jesucristo, ja jal puntil tan kabansal kib tu Ryos. Nin ja jal puntil tan kacambal jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz.

Qui tajwe'n tan kajuchul kil na ja kok'bej kib tu Cristo

6 ¹I bin jalu' tan tu' yi na cuy Kataj yi kapaj, ñba'n pe' Ikajuch mas kil? ²Qui'c rmeril, na yi o' ketz jalu' o' ac'aj wunak, nin nk'e'tz tajwe'n tan kabnol tane'n yi ca'wl yi ilc'ol, na ni'cu'ntz chi quimnako't swutz yi ilc'ola'tz. Nk'e'tz bin tajwe'n yil kajuch kil, na qui'ct Itajquen yi ilc'ol ske'j tan kacawe'n na o' ac'aj wunak tk'ab Cristo.

³Ña qui pe' na el chitxumu' tetz yi mbi eka'n tan yi bautism yi na bajij ske'j yi na kocsaj yi mbi eka'n tan Jesucristo? Na yi na kaben mulij xe a' ni'cu'ntz chi i o'a'tz o' quim yi quime'n Cristo. ⁴Ej nin ni'cu'ntz chi i o'a'tz o' mukxij yi mukxe'n i' tetz. Na ni'cu'ntz chi quimnako' kutane'n. Ma yi na kajetzaj xe a', ni'cu'ntz yi jajk kitz'ij junt tir chi banak Jesucristo yi titz'e'n junt tir tan porer Kataj. Cha'stzun te qui'ct Itajquen ilc'ol ske'j, na o' ac'aj wunak tane'n jalu'.

⁵I bin jalu', junit bin o' tu Cristo. Na yi quime'n i', ni'cu'ntz chi yi ya'tzk kaquime'n ketz. Yi ko ya'tz, ncha'tz yi titz'e'nt i', ya'stzun yi kitz'e'n ketz.

Kok'be'n kib tu Cristo jalu'. ⁶Na yi je'n pajij Kajcaw Jesús swutz pasyon, ya'stzun yi quime'n yi kajtza'kl cachi' yi xomnako' te'j sajl'e'n. Ej nin ncha'tz, ya'stzun yi quime'n yi tajbil kawankil bantz qui't kajuchul mas kil. Qui't na cawun yi ilc'ol ske'l jalu', na quibo't jak' yi ca'wl i'. ⁷Na jun alma', qui'c rmeril tan juchul mas til. ⁸Ncha'tz o' yi ko quimnak yi kajtza'kl cachi', yi xomnako' te'j sajl'e'n, ok tetz kaja' yi itz'o' jalu' te Cristo, nin yi xomij i' ske'l tan kuch'eye'n. ⁹Ej nin ncha'tz na el katxum tetz yi quimnak Jesucristo, nin itz'nak junt tir, cha'stzun te qui'c rmeril tan quime'n junt tir. ¹⁰Na jun ntzi' tir quimnak i' tan kelse'n liwr tk'ab yi ilc'ol. Ej nin itz' i' jalu'. Nin nternin na che'l na cho'c tu Ryos. ¹¹Cha'stzun te ok te cyajalu' yi quimnake'u' swutz yi xchamil yi ilc'ol. Qui'c ltajquen yi ilc'ola'tz scye'ju', na itz'e'u'. Ej nin nternin na che'lu' na cho'cu' tu Ryos.

¹²Cha'stzun te quil cyak' quibu' te e'chk takle'n cachi'. Quil cyak'u' ama'l tetz tajbil chiwankilu' tan chibnolu' e'chk takle'n yi qui na yub. ¹³Quil cyak'u' yi chiwankilu' tetz Bayba'n tan xcone'n tetz, ma na cyak'e'u' chiwankilu' tetz Ryos. Quimnake'u' tane'n swutz Ryos sajl'e'n, poro jalu' ja chitz'iju'. Cha'stzun te cyak'e' quibu' tetz Ryos tan chibnolu' yi e'chk takle'n balaj. ¹⁴Na ja wi't ke'ltzaj liwr tk'ab yi ilc'ol. Quibo' tk'ab yi jun jilwutz ca'wl yi na cawun ske'l sajl'e'n, ma na cho'n ato' jalu' tk'ab yi banl talma' Ryos.

Jun elsawutzil te yi xe'n tane'n jun esclaw

¹⁵I bin jalu', ato' jak' ca'wl yi banl talma' Ryos, nin qui't na cawun yi ilc'ol ske'l. ¿Ba'n pe' yil kajuch mas kil? Qui'c rmeril. ¹⁶Na je jun elsawutzile'j: Ko na tak' tib jun tk'ab jun patrón at i' jak' ca'wl yi patróna'tz. Nin tajwe'n tan bnol tane'n yi tajbil yi patrón. Ite'n nin kutane'n ketz, kol kak' kib tk'ab ilc'ol, tajwe'n tan kabnol tane'n yi tajbil yi ilc'ol. Ej nin sjalok quimichil ka'n tan paj. Poro kol kak' kib jak' ca'wl Ryos kocopon tzun tetz balaj ta'n.

¹⁷Ntyox tetz Kataj Ryos yi ja wi't tx'ixpuj yi cyajtza'klu'. Sajle'n cyak'o'nt quibu' tk'ab yi ilc'ol tan chijuchulu' quilu'. Poro yi jalu' ntyox tu', yi tetz cu'n cyalma'u' ocnake'u' c'ulutxum tan banle'n tane'n yi chusu'n yi quibitnaku'. ¹⁸Ja bin che'lu' liwr tk'ab yi ilc'ol. Ej nin cho'n cyak'o'nt quibu' jalu' tan banle'n yi e'chk takle'n balaj. ¹⁹Ja xcon yi jun elsawutzila'tz wa'n tan lajluchaxe'n xchiwutzu' yi xe'n quitane'nu' tk'ab Ryos. Yi sajl'e'n cyak'o'nt quibu' tk'ab yi ilc'ol tan chibnolu' tane'n yi e'chk takle'n cachi'. Ya'stzun banake'u'-tz. Poro jalu' cyak'e' quibu' tan chibnolu' tane'n yi e'chk takle'n balaj, bantz chixansal quibu' swutz Ryos.

²⁰Yi sajl'e'n, te yi tz'amijche'u' tan yi ilc'ol, quinin cho'cu' tan banle'n jun takle'n balaj. ²¹¿Poro mbi nhcicambaju' te'j? Ntin nhcicambaju' quimichil. Ej nin yi na ul tx'akx chic'u'lu' jalu' yi mbi e' banaku', ntin na chitz'ixwiju' ta'n. ²²Poro yi jalu' apart, na ja wi't che'lu' liwr tk'ab yi ilc'ol. Ate'u' tk'ab Ryos jalu', nin cyak'o'nt quibu' tan chixcone'nu' tetz. Ej nin tan tu' yi ate'u' tk'ab Ryos ja jal chibalajilu' nin xchicamboku' te jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz. ²³Na yi chichojo'n yi e' juchul il i'tz yi quimichil. Poro yi oy yi na tzan Ryos tan toye'n sketz tan Cristo Jesús, yi Kajcaw, i'tz jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz.

Yi ok'be'n ib na xchaj jun chusu'n sketz

7 ¹I bin jalu' kajwutz, elnak chitxumu' tetz yi na quim jun yaj qui'ct ltaj cyen yi ley tan cawe'n, na yi ley ntin na cawun te jun yaj yi itz'. ²Katxume' junt

txxolbil: Yi na tok'bej tib jun xna'n tu chmil, na oc i' jak' ca'wl yi chmil. Ej nin tajwe'n tan cyaje'n cyen jak' ca'wl yi chmil jalen cu'n lquim yi yaj. Poro yil quim yaj, ja tzun el yi jun xna'na'tz liwr, na qui'ct yi ajcaw tan cawe'n.

³Poro kol tok'bej tib jun xna'n tu junt yaj yi ntaxk quim yi chmil, jopol wutzaj tzun i'-tz. Poro ko nskén quim yi chmil, liwr tzun i'-tz. Nin ba'n ltok'bej tib tu junt yaj. Ej nin nk'e'tz tzun jopol wutzaj i'-tz, na qui'ct i' jak' ca'wl yi chmilbe'n, na quimnakt.

⁴Wajwutz, yi txxolbila'tze'j i'tz jun elsawutzil tetz ketz. Na yi quime'n Cristo, ni'cu'n yi jak quim yi ley. Nin qui'ct ltajquen tan kacawe'n jalu', na ja wi't quim nin yi o' ketz ja wi't ko'c jak' ca'wl junt kajcaw. Elnako't liwr jak' e'chk ca'wl yi ley Moisés. Qui'ct cwent skuch' jalu', na quimnako' tane'n swutz e'chk ca'wla'tz. Ej nin kok'be'nt kib tu junt ac'aj kajcawil, yi i'tz yi Cristo, yi jun yi itz'nak xchixo'l alma'. Ya'stzun bantz tan kaxcone'n tetz Ryos, nin bantz kak'one'n ba'n tetz i'.

⁵Sajle'n, yi ato' tzaj jak' ca'wl yi tabil kawankil, ntin xcey' yi e'chk ca'wl Moisésa'tz tan kapitle'n nin mas tul il. Ej nin tan paj kil jal quimichil ka'n. ⁶Poro yi jalu', elnako't liwr tk'ab yi e'chk ca'wla'tz yi nternin tz'amijcho' ta'n sajle'n, na quimnako' swutz. Poro yi jalu' at jun ac'aj txxolbil yi na kaxom te'j. I'tz yi tzatzin cu'n na kaban kamunl swutz Ryos tan porer yi Espíritu Sant. Nk'e'tz puers tu', chi banako' sajle'n yi ato' jak' ca'wl yi antiw ley yi tz'iba'nt cyen.

Na xcey' yi ley tan lajluchaxe'n yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n

⁷I bin jalu', e'u' kajwutz zmbi na elepont cyakil e'chk txxolbila'se'j? ¿Na pe' elepont yi qui'c xac yi antiw ley? Nk'era'tz puntil, na tan yi e'chk leya'tz ja lajluchax yi at wetz wil. Na qui klo' nme'l intxum tetz yi xan yi na el nin walma' te jun takle'n yi nk'e'tz wetz, yi qui'k jun leya'tz yi na tal: “Quil tz'el nin awalma' te mebi'l awisin.” ⁸Poro tan tu' yi at yi jun leya'tz, ja chinnachon te'j yi at wil yi tele'n walma' te e'chk takle'n yi nk'e'tz wetz. Ja tzun xcey' yi ilc'ol yi cy'a'n wa'n tan impitle'n nin tan juchle'n wil, na ja el nin walma' te wi'nin e'chk takle'n yi nk'e'tz wetz. Poro yi qui'k yi jun leya'tz, qui'c klo' wil te'j. ⁹Na yi ntaxk el intxum te yi ley qui'c wil tane'n tzinwutz. Poro yi wital yi ley, ja tzun el intxum tetz yi in pajol ca'wl, nin yi tx'aklij quimichil tzinwutz. ¹⁰Ej nin yi jun leya'tz, yi ja klo' xcon tan tak'le'n wutz'ajbil, ntin xcon tan impitle'n nin tk'ab quimichil na quinín nchinxom te'j. ¹¹Na ja klo' jal wutz'ajbil yi nink nchinxom te'j. Poro tan yi ilc'ol yi cy'a'n wa'n quinín nchinxcey' te'j. Cha'stzun te ja klo' xcon yi jun leya'tz tan impitle'n nin tk'ab quimichil.

¹²Tan yi txxolbila'se'j na lajluchax skawutz yi ba'n atit yi e'chk ca'wla'tz. Chin xan nin. Nin chin tz'aknak cu'n. Nin ba'n tetz ketz, bantz lajluchaxe'n yi kil.

¹³I bin jalu', ¿ak'ol ptzun quimichil yi e'chk leya'tz yi balaj? Nk'era'tz puntil. Na yi ak'ol quimichil i'tz yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n. Nin tan tu' yi at e'chk leya'tz ja xcey' yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n tan kapitle'n nin tul quimichil. Tan cyakil yi txxolbila'se'j na lajluchax yi chin cachi' nin yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n.

¹⁴Na el katxum te e'chk ca'wla'tz yi cho'n sajnak tu Ryos. Poro yi o' ketz o' tu wunak, nin kak'o'nt kib tk'ab yi ilc'ol. ¹⁵Qui na el katxum tetz yi xe'n kutane'n, na yi kajbil i'tz tan qui kabanol klo' yi e'chk takle'n cachi', poro na kaban. ¹⁶Quinín klo' na kaj kaban e'chk takle'n cachi'a'tz, poro ya'tz na katzan tan banle'n. Tan tu' yi qui na kaj kaban yi e'chk takle'n cachi', na elepont yi ba'n atit yi ley. ¹⁷Ncha'tz

na kaj kaxom te yi balaj. Na tzun elepont yi nk'e'tz o' ajpaj yi na kajuch kil, ma na i yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n. ¹⁸Poro tan tu' yi na kajuch kil na el katxum tetz yi qui'c nin noc kabalajil. Na klo' kaj kaban e'chk takle'n balaj poro qui na kaxcy'e' te'j.

¹⁹Qui na kaxcy'e' tan banle'n yi e'chk takle'n balaj yi na kaj kaban. Ntin na katzan tan banle'n yi e'chk takle'n cachi' yi qui na kaj lkaban. ²⁰Ma jalu', yi ko na kaban yi e'chk takle'n cachi' yi qui klo' na kaj yil kaban, na elepont yi nk'e'tz yi balaj ajtza'kl yi cy'a'n ka'n yi ajpaj, ma na i yi ilc'ol yi cy'a'n ka'n.

²¹At bin jun takle'n yi ilenin na bajij ske'j. I'tz yi cyakil tir yi na kajoy puntil tan kabnol e'chk takle'n balaj, na xcy'e' yi kajtza'kl cachi' tan kapo'tze'n.

²²Nternin na pek' yi kajtza'kl balaj tan bnol tane'n e'chk ca'wl Ryos, ²³poro ilenin at junt kajtza'kl cachi' yi cy'a'n ka'n. Yi jun yab ajtza'kla'tz na xcy'e' tan po'tze'n yi kajtza'kl balaj, nin na xcy'e' tan kocse'n pres jak' ca'wl yi ilc'ol.

²⁴⁻²⁵Nternin na el kalma' tan kabnol tane'n yi ca'wl Ryos, poro tan yi ajtza'kl cachi' yi cy'a'n nin ka'n, na kajuch kil. Lastum o'. ¿Na' scyetz jun xcy'e' tan kaclaxe'n tk'ab yi jun yab ajtza'kla'tz yi cy'a'n ka'n, yi jun ajtza'kla'tz yi na tzan tan kapitl'e'n tk'ab quimichil? ¿At pe' jun yi xcyek tan kaclaxe'n? Ntyo'x tetz Kataj yi at jun yi na xcy'e' tan kaclaxe'n, i'tz yi Kajcaw Jesucristo.

Yi e' yi na chixom te tajbil yi Espíritu Sant

8 ¹Cha'stzun te, yi o' ketz yi kok'be'n kib tu Cristo, yi o' yi qui't na kak' ama'l tetz yi kajtza'kl cachi', yi o' yi ato' jak' ca'wl yi Espíritu Sant, qui'c ketz kacaws tx'aklij. ²Na tan tu' yi kok'be'n kib tu Cristo ja wi't ke'l liwr jak' ca'wl yi ilc'ol, nin ja wi't ke'l liwr tk'ab quimichil tan porer yi Espíritu Sant. ³Quinin xcy'e' yi e'chk ca'wl yi ak'lij tetz Moisés tan kelse'n liwr, na qui'c rmeril yi nink kajepon tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wla'tz tan paj yi ketz kajtza'kl cachi'. Quinin xcy'e' e'chk ca'wla'tz tan kelse'n liwr poro Ryos nke'lsan liwr, na nin saj xchakol yi tetz Cy'ajl tan kaclaxe'n. Na ja tocsaj tib i' chi kutane'n ketz, yi o' wunak, yi o' juchul il, nin ja quim tetz katx'ixwatz. Nin tan yi quimichil yi ban i', ja xcy'e' tan xite'n yi xchamil yi ilc'ol yi cawnak cyen ske'j. ⁴Ya'stzun tulej Kataj Ryos, bantz kaje'n pone'n ketz tan banle'n tane'n e'chk ca'wl yi tz'iba'nt cyen, yi o' ketz yi qui't na kaban yi ketz kajbil ma na i yi tajbil yi Espíritu Sant.

⁵Poro yi e' yi na cyak' ama'l tetz yi cyajtza'kl cachi', i tajbil yi cyajtza'kl cachi' na chiban. Poro yi e' yi na cyak' ama'l tetz yi Espíritu Sant, i tajbil yi Espíritu Sant na chiban. ⁶Na kol kaxom te yi ketz kajtza'kl cachi', sjalok quimichil ka'n. Poro kol kaxom te yi tajbil yi Espíritu Sant, sjalok kutz'ajbil tu tzatzin paz. ⁷Na yi ajtza'kl cachi' yi cy'a'n ka'n, contr te Ryos. Na qui'c rmeril yi nink xcy'e' tan banle'n tane'n yi tajbil Ryos. ⁸Qui tzun na tzatzin Ryos scye'j yi e' yi na cyak' ama'l tetz yi cyajtza'kl cachi'.

⁹Poro yi e' cyeru' ko bintzinin at yi Espíritu Sant te cyalma'u' qui bin lcyak'u' ama'l tetz yi cyeru' cyajbilu', ma na cyak'u' ama'l tetz yi Espíritu Sant. Na ko qui'c Espíritu Sant tetz cyalma'u', nk'e'tz e'u' tetz Cristo. ¹⁰Poro ko at Cristo tetz cyalma'u', qui't lquim yi cyalma'u', na ja wi't jal chibalajilu' swutz Ryos. Poro yi chiwankilu' ilenin squimok tan paj yi ilc'ol yi at te'j. ¹¹Poro yi ko najlij yi mero Espíritu Sant tetz cyalma'u', i' lje'san tzaj chiwankilu' xchixo'l alma' chi banak i' tan je'se'n tzaj Cristo Jesús. Na tz'itz'ok junt tir yi kawankile'j, yi tx'aklij quimichil swutz. Ya'stzun sbajoktz tan tu' yi najlij yi Espíritu Sant tetz kalma'.

¹² Cha'stzun te e'u' wajwutz, nk'e'tz tajwe'n tan kaxome'n te kajtza'kl cachi'.
¹³ Na yi kol kaxom telj, skaquimok. Poro kol kacyajscyen yi jun ajtza'kla'tz tan porer yi Espíritu Sant, skitz'ok tzun junt tir.

¹⁴ Cyakil yi e' yi na cyak' quib jak' ca'wl yi Espíritu Sant, e' tzun me'l cy'ajl Ryos. ¹⁵ Cha'stzun te quil chixobu' tetz Ryos, na quinin mak'lij yi Espíritu Sant sketz ik tan kaxobe'n tetz, ma na i'tz tan koque'n tetz mero nitxajil i'. Cha'stzun te ba'n lkal "Ilu' Intaj" tetz, na i' Kataj. ¹⁶ Ej nin na el katxum tetz yi o' me'l cy'ajl Ryos, na ite'n yi Espíritu Ryos na a'lon tetz kalma' yi o' mero me'l cy'ajl i'. ¹⁷ Ej nin tan tu' yi o' nitxajil i', tz'ak'lok kaherens tan Ryos, na suki'nt ta'n sketz. Na cyakil o' tu Cristo skacambok te yi jun kaherensa'tz. Poro tajwe'n tan kamuc'ul q'uixc'uj chi banak Cristo ko na kaj kacambaj kak'ej xla'j i'.

¹⁸ Yi mu'x tal q'uixc'uj yi na kamuc' jalu', qui tu k'usij. Tajwe'n kamuc', bantz kilol yi k'ej Kataj yi xchaje' sketz tzantzaj. ¹⁹ Na cyakil yi bnixnak tan Kataj, na chitzan tan xch'iwe'n yi k'ejlal yil lajluchax yi na' scyetz yi e' mero me'l cy'ajl Ryos. ²⁰ Na po'tnak cyakil e'chk takle'n yi bnixnak tan Ryos. Poro nk'e'tz cyetz chipaj yi chipo'te'n, na ja chipo'tij tan Ryos tan paj yi chijuchul yi bajx wunak quil. Poro ilenin at chich'i'w tan chinuc'xe'n junt tir. ²¹ Na yil tz'ul yi jun k'ejlala'tz, xitok cyakil e'chk takle'n cachi' yi na tzan tan chipo'tze'n e'chk ujul tu cyakil e'chk takle'n yi bnixnak tan Ryos. Chelepon liwr tk'ab e'chk takle'na'tz yi na tzan tan chipo'tze'n jalu'. Ni'cu'n skatzatzink scyuch', yi o' ketz yi o' nitxajil Ryos. ²² Elnak katxum tetz yi wi'nin na chibisun cyakil e'chk takle'n yi bnixnak tan Ryos. Na na chitzan tan tijle'n wi'nin q'uixc'uj chi na ban jun xna'n yi na ul yos tuch'. ²³ Poro nk'e'tz ntin e'chk takle'na'tz na chibisun jalu', ma na ncha'tz o', na na kabisun, nin na katx'ayne', nin na katij e'chk q'uixc'uj. Poro ntyox tu' yi at yi Espíritu Sant tetz kalma' tetz jun techl yi kelepon liwr tzantzaj. Na at kach'i'w yi at tultil jun k'ejlala'tz yil ke'l liwr tk'ab quimichil nin yil ko'c tetz mero me'l cy'ajl Ryos. ²⁴ Ej nin ya'stzun sbajok ske'j ko ilenin lk'uke' kac'u'l telj. Poro yi jak wi't kacambaj, nk'e'tz tzun klo' tajwe'n tan kach'i'wal mas. Ma na qui'. ²⁵ Poro ko bintzinin na kocsaj yi kitz'ok junt tir, pasens na taj tan xch'iwe'n.

²⁶ Wi'nin bis o'kl ato' cu'nt tk'ab yi e'chk ila'tz. Nin qui't na jal puntil ka'n tan jakle'n yi xch'eybil ketz tetz Ryos. Poro yi Espíritu Sant na tzan tan kuch'eye'n tan jakle'n. Nternin na ok' quen swutz Kataj Ryos tan jakle'n xch'eybil ketz. ²⁷ Nin yi Kataj yi na til yi mbi na icy' tkac'u'l, na el xtxum tetz yi mbi'tz na tok'lej yi Espíritu Sant. Na nternin na tzan yi Espíritu Sant tan nachle'n Kataj skibaj, yi o' yi xansa'n cho't. Cha'stzun te stk'e' tzun Kataj yi mbi na tzan yi Espíritu Sant tan jakle'n.

Skatx'aconk tan porer Ryos

²⁸ Ej nin ncha'tz yi o' yi na kalok' Ryos, yi o' yi txa'ij cho' ta'n tan kaxcone'n tetz, elnak katxum tetz yi qui'c jun e'chk takle'n yi na bajij ske'j yi qui'k na ak'on ba'n sketz. Na yi tajbil Ryos i'tz tan tk'ol yi kabanl. ²⁹ Ajske'nt kawutz tan Ryos le xe'tzbil tzaj, nin txa'ij cho't ta'n tan koque'n chi tane'n yi tetz Cy'ajl. Nin yi tajbil Ryos i'tz tan toque'n yi tetz Cy'ajl tetz bajx nak skawutz bantz jale'n jun o'loj titz'un, i'tz yi o' ketz yi txa'ij cho't ta'n. ³⁰ Txumijt cyen tan Ryos tan koque'n tetz nitxajil i'. Ej nin nk'e'tz ntin txumijt cyen ta'n, poro ncha'tz txa'ij cho't ta'n. Ej nin nk'e'tz ntin txa'ij cho't ta'n, ma na ja wi't jal kabalajil ta'n. Ej nin nk'e'tz ntin kabalajil yi njal, poro ncha'tz ja wi't jal kak'ej ta'n.

³¹I bin jalu' yi ko bintzinin cyakil e'chk txolbilase'j, ¿mbi tzun kabislejt? Na yi ko xomij wi' Ryos ske'j, ¿na' tzun scyetz jun xcyel'-tz tan kaxite'n? Cya'l. ³²Yi ko quinin cabej c'u'l Ryos tan tk'ol yi tetz Cy'ajl tk'ab quimichil tetz kaxel, ¿qui ptzun lo' Itak' i' cyakil yi tajwe'n sketz? Stk'e', na ja tak' i' yi tetz Cy'ajl. ³³Cya'l jun yi nink xcyel' tan kaxochle'n quen swutz Ryos, yi o' yi txa'ljcho't ta'n, na Ryos nko'csan tetz balaj. ³⁴Cya'l jun yi nink xcyel' tan tak'le'n kil, na quimnak Cristo tetz kaxel, nin itz'nak i' xchixo'l alma', nin cho'n c'olchij i' jalu' le sbal Kataj. Nin na tzan i' tan cu'swutzil tetz Ryos tan jale'n cuybil kapaj. ³⁵I bin jalu' yi ko ya'tz bintzi, ¿na' tzun scyetz jun yil xcyel' tan kajatxle'n len tu yi lok' ib yi na xchaj Cristo sketz? ¿Xcyek polo' yi e'chk q'uixc'uj yi na kil, nka e'chk il yi na bajij ske'j? Qui'. ¿Xcyek polo' yi e'chk buchu'n yi na chiban wunak ske'j tan xite'n yi jun lok' iba'tz? Qui'. ¿Xcyek pe' we'j tan stzajse'n yi jun lok' iba'tz? Qui'. Ko qui'c be'ch ketz, ¿xcyech pe' jun txolbilat'z tan xite'n yi lok' ib? Qui'. Ncha'tz, quil xcyel' e'chk txolbil yi chin xo'w'bil nin tan xite'n yi jun lok' iba'tz. Ej nin, pe nink tz'oc jun tan kabiyle'n cu'n tan spar, quil xcyel' yi jun txolbilat'z tan stzajse'n yi lok' ib yi na xchaj Cristo sketz. ³⁶Na tz'iba'nt cyen yi ya'stzun sbajok ske'j. Je txolbile'j:

“Tan tu' yi xomcho' te'ju',

ch'iwa'n cuntunin quimichil ka'n cyakil k'ej.

Cho'n ku'lij xchik'ab wunak,

chi na chu'lij e' tal cneru' xchik'ab carnice'r.”^a Ya'stzun yi tz'iba'n cyen.

³⁷Poro qui'c na ban, mpe nink bajij cyakil yi e'chk takle'na'se'j ske'j, na skatx'aconk tan porer yi jun yi wi'nin na pek' ske'j. ³⁸Jun cu'n yol, qui'c jun e'chk takle'n yi nink xcyel' tan kajatxle'n cu'n tu yi lok' ib yi na xchaj Ryos sketz. Mpe nink kaquim, ko'k quil kaquim, i'xnin na pek' Ryos ske'j. Quil chixcyel' yi e' mal ángel tan kajatxle'n cu'n tu jun lok' iba'tz. Nin quil xcyel' chichamil yi e' wi'tz xchakum Bayba'n tan kajatxle'n cu'n tu jun lok' iba'tz. Quil xcyel' jun takle'n yil bajij jalu' tan kajatxle'n tu yi lo'kl Ryos yi at ske'j tan i'. Nin ncha'tz, kol bajij jun e'chk takle'n ek ca'p, quil xcyel' tan stzajse'n yi lok' iba'tz yi na tzan Ryos tan xchajle'n sketz. ³⁹Quil xcyel' jun e'chk takle'n yi at xe cya'j, nka yi at jalen tzi'n tcyaj, nka alchok e'chk takle'n yi bnixnak tan Ryos, tan kajatxle'n cu'n tu yi lok' ib yi at skaxo'l tu Ryos, tan tu' Kajcaw Jesucristo.

Txa'lj che' yi e' aj Israel tan Ryos

9 ¹I bin jalu' swale' cobox txolbil scyeru'. Nin i'tz yi mero bintzi, na yi Espiritu Sant mma'lon swetz. Nk'e'tz wi wak' tu', na in tetz Cristo. ²⁻³At jun chin bis tetz walma' tan paj yi qui na cyocsaj yi Jesús i' yi Cristo. Nternin na ok' inc'u'l scye'j, nin yi wajbil i'tz tan chiclaxe'n. List in tan imbene'n jo'li'n tq'uixc'uj, nin list in tan injatxol wib tu Cristo yi ntina'tzk na taj tan chiclaxe'n. Na katanum cu'n kib, kaxonl kib, nin junit kamam kate' scyuch'. ⁴E' len cu'n xonl k'ajtzun kamam Israel. Nin Ryos e' ocsan tetz me'l cy'ajl i'. Komnak yi pak'puchal Ryos scye'j sajle'n. Ej nin yi e'chk takle'n yi suki'nt tan Ryos tetz ketz, cho'n ta'lche'n scyetz. Ej nin ncha'tz yi lajuj ca'wl, cho'n tak'le'n scyetz. Ncha'tz yi e'chk txolbil yi xe'n kaban tan c'u'laje'n Ryos, cho'n nin ta'lche'n scyetz, ncha'tz yi txolbil yi at tulbil jun aj colpinl, cho'n ta'lche'n scyetz. ⁵E' len cu'n xonl k'ajtzun

^a 8.36 Sal 44, 22.

Abraham, Isaac tu Jacow. Ej nin cho'n titz'e'n Cristo xchixo'l, yi wi'tz Ajcaw tibaj cyakil yi at. Kak'e' bin kak'ajsbil tetz, na yi tetz k'ej qu'il sotz tetz ben k'ej ben sak. Amén.

⁶Poro tan yi qui na cyocsaj yi e' wetz intanum, qu'il cho'cu' tan txumle'n yi qui'k tz'el k'ab Ryos te yi e'chk txolbil yi alijt cyen tak'un scyetz. Nk'era'tz puntil. Tz'elepon k'ab tel'. Na nk'e'tz e' cu'n mero me'l cy'ajl Ryos cyakil e' xonl Israel. ⁷Na swutz Ryos ntin Isaac yi mero cy'ajl Abraham. At mas cy'ajl Abraham, poro quibe' tajlal yi e' xonl Abraham. Na alijt cyen tan Ryos: "Ntin chocopon yi e' xonl Isaac tetz tajlal axonl." ⁸Yi txolbila's, na elepont yi nk'e'tz yi tan tu'k yi e' nitxajil Abraham, e' tzunk nitxajil Ryos. Qui'. Ma na ntin yi e' yi suknak Ryos tetz Abraham. Ya'stzun yi e' mero nitxajil Ryos. ⁹Na je yol Ryose'l yi sukil jun chinitxa' Abraham: "Chwa'nin le junt yob nu'lt, nin yil nu'l nsen jal tal Sara." Ya'stzun talnak Ryos.

¹⁰Ej nin je junt txolbile'l yi a'lchij tetz Rebeca yi ekane't pwokil yi cob cy'ajl k'ajtzun Isaac ta'n. ¹¹⁻¹³Yi ntaxk nin chitz'ij, ej nin yi ntaxk nin lajluchax yi ko e' balaj wunak nka qui', jilone'n chan tzun Ryos tetz Rebeca, itzun taltz: "Yi bajxnak tz'ocopon tetz xchakum yi ca'pnak," chij Ryos banak tetz Rebeca. Ej nin je junt txolbil yi alijt cyen tan Ryos yi ni'cu'n na tok'bej tib: "Ja chimpek' te Jacow, ma Esaú quinim chimpek' tel'." Ej nin ya'stzun bajij. Ma jalu' yi e'chk txolbila'tz na xchaj sketz yi ntin na ban Ryos yi tetz tajbil. Ntin na txa'e'n yi e' yi na taj. Nin qui na txum yi x'e'n quitane'n.

¹⁴I bin jalu', tan yi txolbile'l, zna pe' lajluchax yi qui na yub yi tajtza'kl Ryos? Nk'era'tz puntil. iQui'c rmeril tan kalol yi qui'c xac yi tajtza'kl Ryos! ¹⁵Na talnak Ryos tetz Moisés: "Swak'e' imbanl squib yi e' kale na wajwit lwak', nin tz'elepon ink'ajab scye'l yi e' kale na wajwit." ¹⁶Yi txolbila's na xchaj sketz yi qui na cambaj jun yaj yi banl talma' Ryos tan tu' yi na el talma' tel', nka tan tu' yi na buch tib tel', ma na cho'n na xom te yi na' na ele't k'ajab Ryos. ¹⁷Nin je yol Ryose'l yi alijt cyen ta'n tetz Faraón, yi chibajxom yi e' aj Egipto: "Ja cxje' intxa'ol tan awoque'n tetz chibajxom yi e' atanum, poro ntin tan achajol yi inchamil tu ink'e'j xchiwutz cyakil yi e' wunak bene'n tzi'n wi munt," stzun Ryos banak. ¹⁸Ma jalu', yi txolbila'tz na elepont yi cho'n cunin at swutz Ryos yi na' scyetz e' kale na tajwit i' tz'ele't k'ajab. Ej nin ncha'tz, cho'n at swutz i' yi na' scyetz e' yi tze'tzaxe'n na ban yi cyalma' ta'n.

¹⁹I bin jalu', at lo' e' yil cyal: "Ko ya'tz tane'n, qui'c ketz tuch'. ¿Nxac na jal kapaj swutz i'?" ²⁰Poro qui'c rmeril yi nink ko'c ketz tan ma'le'n tajtza'kl Ryos. Na zat pe' k'ej jun tal xwok' yi qui'c mas yubil, tan toque'n tan yajle'n yi bnol tetz? Ej nin ba'n pe' yi nink tal jun xwok' tetz yi bnol tetz: "¿Nxac nchincu' bnolul chi wutane'ne'l?" ²¹Qui'c rmeril yi ya'tzk tal, na cho'n at swutz yi bnol xwok' yi mbi'tz na taj sban te yi xk'ol. Na ko na taj sban jun xwok' yi chin yube'n nin, cho'n at swutz i'. Ej nin ko na taj sban jun xwok' yi sensiy te yi ite'n xk'ol, ba'n nin sban i'-tz, na i' na cawun tel'.

²²Ten klo' tak' Ryos chicaws wunak, poro qui'. Ja klo' tak' chicaws yi e' yi nternin chi'ch chic'u'l tel', poro muc'nak i' chipaj. ²³Muc'nak i' chipaj bantz lajluchaxe'n yi tetz xchamil tu yi tetz k'ej skawutz ketz jalu', na wi'nin na el k'ajab ske'l. Na yi tajbil i' i'tz tan tk'ol yi tetz k'ej sketz, yi o' yi txumijcho' ta'n tiemp tzaj. ²⁴Na wutzile'n cu'n Kataj Ryos o' moxon tzaj tan koque'n tk'ab i'.

Ya'stzun o' tulej yi o' yi o' judiy, nin ncha'tz scye'ju' yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy.

²⁵ Bintzi yi txolbilat'z, na tz'iba'nt cyen jun txolbil tan Oseas yi Ryos a'lon tetz:

“Yi e' yi quibe' tetz wajał, chocopon tetz wajał.

Ej nin yi e' yi qui na chimpek' scye'j,

ya'stzun yi e' yi chimpek'ok scye'j.

²⁶ Ej nin tc'u'lak e'chk ama'l kale walwit:

‘Quibixwok tetz wajał,’ swale' scyetz:

‘Axwok inme'l incy'ajł,’

na yi in wetz in yi Ryos yi itz' nin tetz.”^o

²⁷ Ncha'tz, at junt txolbil yi talnak Isaiás scyetz e' tanum: “Spuc'unk kawutz yi o' xonl Israel. Cho'n cu'n sbne' tajlal kaxone'n chi tane'n yi samlicy' yi at tzi mar, yi qui'c ajłbe'n tetz. Poro qui'c mas o' yi skaclaxok. ²⁸ Na alijt cyen tan Ryos yi tz'ak'lok chicaws cyakil e' wunak bene'n tzi'n wi munt, nin jun cu'n tz'elepon k'ab te'j. Nin yil xe'tij tan banle'n, jalcu'n lbnix ta'n.”^p ²⁹ Nin talt Isaiás junt txolbil:

“Yi o' judiy, ten klo' wi't kasotz chi banake' yi e' aj Sodoma tu yi e' aj

Gomorra,

Yi qui'k elnak k'ajab Ryos scye'j kamam kate' sajle'n tunintz, ja klo' kasotz ta'n.

Na chin cham nin i', na i' yi wi'tz ajcaw squib jun c'olój tetz sanlar.”^q

Cyocsaje' yi e' judiy yi balaj stziblal

³⁰ Ma jalul' cyakil yi e'chk txolbilat'se'j, na xchaj sketz yi ja tak' Ryos ama'l scyeru' yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy tan jale'n chibalajilu' swutz i'. Wech qui ncho'cu' tan joyle'n sajle'n tunintz. Ej nin ja jal chibalajilu' swutz i' tan tu' yi k'ukewe'n chic'u'lu' te'j.

³¹ Poro yi e' intanum yi e' aj Israel quinin jal chibalajil swutz Ryos. Ja chitx'ujtij tan chibnol tane'n e'chk ca'wl yi ak'ijt cyen scyetz, bantz jale'n klo' chibalajil swutz Ryos. Poro quinin e' xcy'e' tan jalse'n yi chibalajila'tz. ³² ¿Mbi tzuntz yi quinin jal chibalajil? Quinin jal chibalajil tan paj yi quinin k'uke' chic'u'l te Ryos yi xcyek tan jalse'n chibalajil. Ma na ntin ja chibuch quib tan chibnol tane'n e'chk ca'wl, bantz jale'n klo' chibalajil. Poro qui'c rmeril. Na quinin jal chibalajil, na at jun txolbil yi ja chixubsij te'j. Nin ja xcy'e' tan chitrimpe'n cu'n chi na je trimp jun yaj te jun c'ub yi at tbe'. ³³ Yi jun txolbilat'z tz'iba'nt cyen tul tu'j Kataj:

“Copon wuk'ol jun c'ub xchiwutz yi e' aj Israel,

yi xcyek tan chitrimpe'n cu'n;

poro cyakil yi e' yil k'uke' chic'u'l te yi juna'tz,

quil chitx'ixwij cye'tz,” stzun Ryos banak cyen.^r

10

¹ E'u' jun c'olój wajwutz, yi wajbil yi na icy' tinc'u'l, i'tz tan chiclaxe'n klo' yi e' intanum aj Israel. Ya'stzun na chintzan tan c'uche'n tetz Kataj.

² Na el intxum tetz yi bintzinin na el cyalma' tan jale'n chibalajil swutz Ryos, poro nk'era'tz puntil na cyulej. ³ Na qui na pujx yi puntil cya'n yi tsumijt cyen tan Ryos tan jale'n chibalajil. Qui na pujx cya'n, na e' tu' e' joyon e'chk txolbil tan jale'n klo' yi cyetz chibalajil. Quinin chixom te yi txolbil yi tsumijt cyen tan Ryos. ⁴ Yi quime'n Cristo swutz pasyon, ya'stzun yi je'n pone'n tamp yi munt

^o 9.26 Os 1.10. ^p 9.28 Is 10.22-23. ^q 9.29 Is 1.9. ^r 9.33 Is 28.16.

yi ley yi ak'ij cyen tetz Moisés, na ntin sjalok chibalajil yi e' yil k'uke' chic'u'l te Cristo.

⁵Tz'iba'nt cyen tan Moisés yi sjalok balajil jun yaj swutz Ryos yi nink xcy'e' tan banle'n tane'n yi ley. Na je yol i'e'lj: "Alchok scyetz yil jepon tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk ca'wl, sjalok tzun yi stz'ajbiltz."^s ⁶Ya'stzun txolbil yi tz'iba'nt cyen tan Moisés, poro yi jalu' apart puntil, na ntin na taj yil k'uke' kac'u'l te Ryos. Qui na taj wi'nin tx'ujte'n. E' oqui'chu' tan txumle'n yi ate' ponchanku' tcya'j tan jale'n chibalajilu', na ulnak aj Cristo tan tak'le'n kabalajil. ⁷Ej nin, ncha'tz, e' oqui'chu' tan txumle'n yi ato' ponk xchixo'l alma' tan je'se'n tzaj Cristo, na je'nak tzaj i'. ⁸Poro chin sensiy nin yi puntil tan jale'n kabalajil swutz Ryos. Qui na taj yil kaben joylay tan joyle'n. Naka'j at, na sjalok ka'n nta'ste'n le katzi', nta'ste'n te kalma'. I'tz yil kocsaj yi yol i' yi na tzan txole'n. ⁹Na kol kal len scyetz wunak: "Jesús, ya'stzun yi wetz Wajcaw," nin kol kocsaj cunin yi Ryos je'san tzaj xchixo'l alma', skaclaxok tzuntz. ¹⁰Poro tajwe'n yi tetz cu'n kalma' yil kocsaj yi yol i', bantz jale'n kabalajil swutz Ryos. Ej nin ko na kaj kaclax, tajwe'n yil kal yi Jesucristo i' Kajcaw.

¹¹Na tz'iba'nt cyen le tu'lj Kataj: "Alchok scyetz yi na tocsaj, nk'e'tz xubse'n na ban."^t ¹²Na, ba'n cyocsaj alchok jilwutz wunak. Qui'c na ban yi ko o' judiy, nka qui'. Na jun ntzi'l Ryos at skibaj kacyakil cu'n, nin tzatzin cu'n na tak' i' yi tajwe'n sketz, yi o' yi na cu' katzi' tan jakle'n xch'eybil ketz tetz. ¹³Na je junt txolbil yi tz'iba'nt cyen: "Xchiclaxok cyakil yi e' yil cho'c tan na'wse'n bi' i'." ¹⁴Poro, ko qui k'uklij chic'u'l te Cristo xche'n lcu' chitzi' tan jakle'n cuybil chipaj? Ej nin xche'n lk'uke' chic'u'l te'lj, yi ko txe'n nin quibit yi mbi eka'n ta'n? Qui'c rmeril. Ej nin xche'n lquibit yi mbi eka'n tan Cristo yi ko cya'l na tx'olon xo'l yi puntil scyetz? ¹⁵Ej nin xche'n lben jun tan tx'olche'n xo'l scyetz yi ko cya'l tz'oc il tan xchakle'n nin? Na na tal tul tu'lj Kataj: "Chumbalaj nin yi e' yi na chitxol yi balaj stziblal yi at rmeril tan jale'n tzatzin paz ka'n tu Ryos."^u Ya'stzun yi txolbil yi tz'iba'nt cyen le tu'lj Kataj.

¹⁶Poro nk'e'tz cyakil wunak na cyocsaj yi jun balaj stziblala'tz. Ej nin elnak cyen txum Isaías tetz. Cha'stzun te cyaje'n cyen stz'ibal yi junt txolbile'lj: "Ta', ja katxol yi balaj txolbil, poro cya'l jun ntocsaj."^v ¹⁷Yi txolbila'se'lj na xchaj sketz yi ntin lcyocsaj yi e' wunak kol cyak' ama'l tan tbite'n yi balaj stziblal tetz Cristo.

¹⁸Ma jalu': xTxe'n nin polo' quibit yi e' intanum judiy yi tajbil Ryos? Quibitnak, na elnak cyen yi txolbila'se'lj le stzi' jun elsanl stzi' Ryos tentz. Je txolbile'lj yi tz'iba'nt cyen ta'n:

"Ja wi't bitij yi txolbil bene'n tzi'n wi munt.

Qui'c nin jun ama'l wi munt kale txe'nk bitij chiyol yi e' aj txolinl."^w

¹⁹Poro tzinjake' junt tir scyeru': xPujxnak pe' cyak'un yi e' intanum aj Israel yi sjalok chibalajil yi e' awer nak? Pujxnak cya'n, na katxume' bajx yi yol Ryos yi tz'iba'n cyen tan Moisés tentz:

"Chixcy'aklink yi e' yi na chimpek' scye'j jalu', yil quil yi na chimpek' scye'j junt tx'akaj wunak yi qui'c chixac xchiwutz. Ncha'tz, sjalok chi'ch c'u'lal scyetz yil quil yil wak' imbanl squibaj junt tx'akaj wunak yi e' yab quitane'n xchiwutz cyetz."^x

^s 10.5 Lv 18.5. ^t 10.11 Is 28.16. ^u 10.15 Is 52.7. ^v 10.16 Is 53.1. ^w 10.18 Sal 19.4. ^x 10.19 Dt 32.21.

²⁰Ncha'tz quinín xob Isaías tan talche'n yi txolbible'j:

“Ja chin jal cyak'un yi e'

yi qui ocnake' il tan injoye'n.

Nin ja inchaj wib scyetz yi e'

yi quinín ncho'c il tan jakle'n wukanil,” stzun Ryos banak cyen.”

²¹Ej nin at junt txolbil yi alijt cyen tan Ryos scyetz yi e' aj Israel: “In saje'n cuntunintz tan chimoxe'n tzaj yi e' wunake'j, yi chin pajol ca'wl nin e', yi quinín pakbe'n tetz chitxumu'n.” Ya'stzun yol Ryos yi alijt cyen ta'n scyetz yi e' intanum, aj Israel,” chij Isaías banak cyen.”

At e' aj Israel yi xchiclaxok

11 ¹Ma jalu' katxume', ¿ja pe tzun cyaj cyen tilol Ryos yi e' tetz tanum yi e' aj Israel? Qui'c rmeril na at e' yi ate' tetz tajal. Lmal yi e' yi ate' tetz tajal Ryos, na yi in wetz, in mero aj Israel. In xonl Abraham, na in xonl yi mam Abraham yi na bi'aj Benjamín, nin atin wetz tetz tajal Ryos. ²Quinín cyaj cyen tilol Ryos yi tetz tanum, na txumij che' ta'n tentz, yi ntaxk tzaj cu' xe'tzbil intanum. Txumijche' tan Ryos tan chixcone'n tetz. ³Cha'stzun te qui'c rmeril tan cyele'n te cu' l' i' jalu'. Chinachonku' te yi mbi talnak yi elsanl stzi' Ryos tentz yi na bi'aj Elías. Je yol i'e'j yi xcon ta'n yi toque'n tan chixochle'n yi e' tetz tanum, yi e' aj Israel, swutz Ryos: ⁴“Wajcaw, ja che' l' cu'n swutz yi e' elsanl stzi'u' cya'n, nin ncha'tz ja cu' chixitul yi e'chk patbil katx'ixwat. Jalt nin in, atin cyen. Nin yi cyetz cyajbil i'tz tan imbiyle'n cu'n Ta'”^b stzun Elías tetz Ryos.

⁵Stza'wel tzun Ryostz yi yol i', itzun taltz: “Txa'ij che't juk mil yaj wa'n yi nternin ate' tetz wajal. Nin cya'l jun yi jak meje' swutz yi teblal Baal, yi chiryosil yi e' mas,” stzun Ryos bantz. ⁶Ite'n nin kutane'na's jalu', ilenin at e' weri intanum yi txa'ij che't tan tu' banl talma' Ryos. ⁷Poro txa'ij che't tan tu' banl talma' Ryos, nk'e'tz txa'ij che't tan paj yi e'chk takle'n yi na chiban. Na yi ya'tzk nk'e'tz tzun klo' oy, ma na tx'aquij tzun klo' na cyulej yi quitz'ajbiltz.

⁸¿Mbi na xchaj yi txolbila'se'j sketz? Na xchaj sketz yi quinín jal chibalajil yi e' intanum aj Israel. Ocnake' il tan joyle'n poro quinín jal cya'n. Ntin yi e' yi txa'ij che't tan Ryos, ja jal chibalajil, ma yi e' mas jopxe'n ban wutz cyajtza'kl, ⁹chi tz'iba'nt cyen tul tu'j Kataj:

“Ryos nposan cu'n cyajtza'kl,

na jopxnak wutz cyajtza'kl ta'n.

Ncha'tz Ryos jopon chixchin,

bantz qui pujxe'n yi txolbil cya'n.

Ixnin quitane'ntz saje'n tunintz.”^d

¹⁰Ncha'tz, at junt txolbil yi tz'iba'nt cyen tan k'ajtzun Rey Luwiy:

“Lok xcon yi e'chk tzatzin yi na chitxum tan chisuble'n.

Lok xcon tan Ryos tan chibense'n tul il, bantz tk'ol i' chicaws.

¹¹Lok cu' jopx wutz cyajtza'kl.

Lok cu' cye'j tzak' yi ilc'ol yi cy'a'n cya'n.

Ya'tzk chiban sbne' opon tunintz.”^e

^y 10.20 Is 65.1. ^z 10.21 Is 65.2. ^a 11.2 Am 3.2. ^b 11.3 1 R 19.10, 14. ^c 11.4 1 R 19.18. ^d 11.8 Dt 29.4; Is 29.10. ^e 11.10 Sal 69.22-23.

Poro at e' yi nk'e'tz e' judiy yi xchicloxok

¹¹I bin jalu', ħmbi na chitxum cyeru' tetz yi txolbile'j yi tzinjake' scyeru'? ħTan paj yi xubsnake' e' intanum judiy, junawes pe' elnake't tetz tajal Ryos le chiwutz cyeru'? Nk'era'tz puntil, na tz'ul jun k'ej yil choctpon tetz tajal Ryos. Poro tan tu' yi chipajol yi ca'wl Ryos, ja ak'lij ama'l scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy tan chiclaxe'n. Poro ya'stzun tulej Ryos bantz cyoque'n il yi e' intanum judiy tan joyle'n puntil tan chiclaxe'n cyetz.

¹²I bin jalu', yi quil yi nchijuch, ja ak'on ba'n scyetz cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt. Na tan tu' yi nchijuch quil, ja el majol Ryos yi banl scyetz, nin ja tak' scyetz yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy. Poro tzantzaj, yil cho'ct cyakil yi e' intanum judiy tetz tajal Ryos, sjalok mas kabanl kacyakil cu'n.

¹³Ma jalu', yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy, na waj lwal jun txolbil scyeru'. Elnak chitxumu' tetz yi chakij chin tan Ryos tan tx'olche'n xo'l yi balaj stziblal scyeru', nin na wak' k'ej yi inmu'la'tz yi atin sju'. ¹⁴Na ko wi'nin e'u' yil cyocsaju', squile' yi e' intanum, nin qui cunin batz lcyocsaj cyetz, nin xchicloxok.

¹⁵Ej nin sjalok jun chin tzatzin yil cho'c junt tir tk'ab Ryos. Na yi tele'n chik'ej tan Ryos, ja jal tzatzin cyak'unu', yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy. Poro yil chibansaj quib sjalok mas tzatzin. Nin ni'cu'n sbne' yi jun chin tzatzina'tz, chi nink tz'itz'ij jun alma'. ¹⁶Je jun txolbile'j, tan lajluchaxe'n yi quil che'l junawes te tajal Ryos. Na ko je'nak txxa'ol Ryos yi kamam Abraham scyuch' yi e' elsanl stzi' Ryos, ncha'tz yi e' chixonl, ate' cwent Ryos. Na ko xansa'nt yi xe' jun tze' yi na cu' awij, xansa'nt tzun cyakil yi e'chk k'ab yi na jal tel'j. ¹⁷Ej nin je junt elsawutzile'j yi na xchaj yi cho'n na saj chibanlu' scye'j yi e' intanum. Ni'cu'n e' chi tane'n jun wi' olivo yi balaj. Ma yi e' cyeru' yi nk'e'tz e'u' judiy, ni'cu'n e'u' chi tane'n jun wi' olivo yi ploj. Ej nin ja cho'cu' lac'ba'n tetz xel cobox k'ab balaj olivo yi elnake't tamij. Nin cho'n na saj chiwaloru' te yi mero xmilil yi balaj wi' olivo. ¹⁸Cha'stzun te yi ko ocnake' tuwu' lac'ba'n, ba'n tcu'n yi quil cyocsaj quibu' mas balaj xchiwutz yi e' intanum yi e' judiy, na yi o' ketz o' yi mero xe', ma yi e' cyeru', ocnake' tuwu' lac'ba'n tane'n.

¹⁹Poro at lo' jujun e' xchixo'lu' yi na a'lon tetz: "Elnake't tamij yi e' judiy tan Ryos, bantz koque'n lac'ba'n ketz." ²⁰Bintzi, elnake' tamij tan Ryos poro tan tu' yi quinín k'uke' chic'u'l te i'. Or bin quilu', quil cyocsaj quibu' nim tu cyajtza'klu', na ocnake' tuwu' lac'ba'n tan tu' yi k'ukewe'n chic'u'lu' te Ryos. ²¹Na ko quinín cuy Ryos chipaj yi e' yi elnake' tamij, pyor tzun e'u' yi ocnake'tuwu' lac'ba'n. ²²Tan yi txolbila'se'j, na kil yi nk'e'tz alcawe't Ryos. Ej nin ncha'tz na kil yi banl talma' i', na ja cho'cu' lac'ba'n tetz chixel yi e' yi e' el tamij. Poro cheleponu' k'okij kol quil chixomu' te tajbil, nin ko quil k'uke' chic'u'lu' te i'. ²³Ma yi e' wetz intanum, kol k'uke' chic'u'l junt tir te Ryos, pontzaj nin cho'c lac'ba'n junt tir. Nin chin sensiy nin xcy'e' Ryos tan chilac'baje'n quen junt tir. ²⁴Na yi e' cyeru', cho'n elnake' tzaju' te jun wi' olivo yi ploj. Poro ja xcy'e' Ryos tan chilac'baje'n quenu' te jun wi' olivo yi balaj. Nin ko ja xcy'e' Ryos tel'j, ħqui'ct polo' rmeril tan xcyewe'n i' tan lac'baje'n quen yi e'chk k'ab yi elnake't tamij te yi balaj olivo? At rmeril. Nin ya'stzun sbajok scye'j yi wetz intanum.

Tzantzaj scyocse' wi'nin judiy

²⁵I bin jalu' e'u' wajwutz, at junt txolbil yi na waj tz'el chitxumu' tetz, na qui na waj yil cyocsaj quibu' nim tu cyajtza'klu'. At jun txolbil yi ewa'n cuntu' saje'nix,

poro yi jalu' ja wi't skojan skawutz. I'tz yi at wi'nin e' intanum yi e' judiy yi ja wi't tze'tzax cyajtza'kl, poro tzantzaj wi'nin e' scyocsaje' yil tz'ak cyajlal yi e' yi nk'e'tz e' judiy, yi e' yi at cyocbil tk'ab Ryos. ²⁶Na yil tz'ak cyajlal yi e'a's, kalena's tzun lcyocsaj cyakil e' intanum. Na je txxolbile'j yi tz'iba'nt cyen tul tu'j Kataj:

“Cho'n lsaj yi aj colpinl xchixo'l yi e' aj Sión, yi e' xonl Jacow.

Nin tz'ocopon i' tan xite'n yi ilc'ol yi cy'a'n cyak'un.^f

²⁷Nin ya'stzun sbajok scye'j na tz'elepon ink'ab te inyol,
na jun cu'n tzincuye' cyakil chipaj chitx'ok'be'n.”^g

²⁸Poro te yi tiemp jalu', at wi'nin e' intanum yi e' contr te yi balaj stziblal yi ba'n na kac'lax ta'n. Poro tan tu' yi ya'tz quitane'n, ja tak' Ryos ama'l scyeru' tan chiclaxe'nu'. Poro quil che'l junawes yi e' intanum te c'u'l Ryos, na e' cu'n xonl k'ajtzun Abraham. Nin tx'a'ij che't tan Ryos tan tk'ol i' yi banl squibaj. ²⁹Nin quil tx'ixpuj yi tajtza'kl scye'j. ³⁰Ma yi e' cyeru', yi e'u' awer nak, e'u' pajol ca'wl sajle'n, poro tan tu' yi quinin cyocsaj yi e' wetz intanum ja el k'ajab Ryos scye'ju', nin ja jal chibanlu' ta'n. ³¹Ni'cu'n xchibne' cyetz chi quitane'n cyeru'. Qui na cyocsaj jalu' poro tzantzaj tz'elepon k'ajab Ryos scye'j, chi me'l k'ajab scye'j cyeru'. ³²Na swutz Ryos o' len cu'n pajol ca'wl, yi o' ketz yi o' judiy nin yi e' cyeru' yi nk'e'tz e'u' judiy, poro nicy' nin tu' na el k'ajab i' ske'j. ³³Chumbalaj nin Kataj Ryos, na qui bajsbe'n tetz yi banl talma' i'. Nin qui'c jun takle'n yi qui'k na pujx ta'n, na chin tz'aknak cu'n tajtza'kl i'. Nin cya'l jun yi nink xcy'e' tan tilwe'n yi mbi na icy' te'u'l. Cya'l jun yi nink pujx yi tajtza'kl Ryos ta'n. ³⁴Na tz'iba'n cyen: “Cya'l jun na el txxum tetz yi mbi na icy' te'u'l Kataj Ryos. Cya'l jun yi nink xcy'e' tan stz'akse'n cyen yi tetz tajtza'kl.^h ³⁵Cya'l jun yi nink tak' jun takle'n tetz Ryos tan tk'ol Ryos xel.” ³⁶Na i' bnol tetz cyakil e'chk takle'n yi at. Qui'c jun takle'n yi nk'e'tz i' bnol tetz, nin ja bnix ta'n tan xccone'n tetz tetz. Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Ryos tetz ben k'ej ben sak. Amén.

Tajwe'n tan kak'ol kib tetz Ryos

12 ¹I bin jalu' e'u' kajwutz, ja wi't quibitu' cyakil e'chk txxolbil tetz yi banl talma' Ryos skibaj. Cha'stzun te na cu' inwutz scyeru' tan cyak'ol quibu' tetz Ryos. Chijatxe' quibu' tk'ab Ryos, bantz chixcone'nu' tetz. Na ya'stzun yi kamunl yi nternin na tzatzin i' te'j. Tina'tz jun kamunl yi mas balaj swutz i'. ²Qui't chixomu' te cyajtza'kl yi e' wunak tzone'j wuxtx'otx', ma na chitx'ixpe'nu' cyajtza'klu' bantz cyoque'nu' tetz mero balaj wunak. Na kol kak' kib tetz Ryos, tz'elepon tzun katxum tetz yi mero tajbil i' yi chumbalaj nin. Nin stzatzink i' te'j, na chin tz'aknak cu'n yi jun ajtza'kla'tz.

³Ma jalu' tan tu' yi wak'o'nt wib tan inxccone'n tetz Ryos, ja jal wajtza'kl. Cha'stzun te na waj lwal jun txxolbil scyeru', chicyakilu': Quil cyocsaj quibu' nim tu cyajtza'klu'. Ba'n tcu'n yi nink cho'cu' chijunalenu' tan ma'le'n yi cyeru' cyajtza'klu', bantz tele'n chitxumu' tetz yi ko e'u' tz'aknak cu'n nka qui'. Poro ko na lajluchax yi at tajtza'kl jun yaj, i'tz tan tu' yi Ryos na ak'on tetz. ⁴Na je jun elsawutzile'j: Katxume' kawankil, i'tz junit, poro aparchklen munl yi jujun kawekl. ⁵Ni'cu'n tzun kutane'n yi o' cmon creyent tu yi jun elsawutzila'tz. Ala' kaxone'n poro junit o' tu Cristo, nin junit o' skibil kib.

^f 11.26 Is 59.20. ^g 11.27 Jr 31.33-34. ^h 11.34 Is 40.13.

⁶Poro aparchklen kamunl yi ak'ij sketz tan Ryos. Ba'n tzun ko'c il tan xcone'n yi ajtza'kla'tz yi ak'ij sketz tan Ryos. Ko i'tz tan txl'olche'n xo'l yi yol Kataj, ba'n ko'c il te'j. ⁷Poro ko i'tz tan kaxcone'n tetz chixconsbe'tz cmon, ba'n ko'c tetz chixconsbe'tz, poro na taj yi tetz cun kalma'. Ma yi ko o' aj chusunl, ba'n kak' kib tan chichusle'n yi e' cmon. ⁸Ej nin yi ko o' aj quiwsanl, tajwe'n kaban tane'n yi jun kamunla'tz. Ej nin yi ko at kapu'k, ba'n kuch'eyan, poro na taj yi tetz cu'n kalma' yil kak'. Ej nin yi ko o' bajxom, tajwe'n yi puntil cu'n kulej yi kamunl. Ej nin yi ko ya'tz kamunl tan quich'eye'n yi e' yi at tajwe'n scyetz, na taj yi tzatzin cu'n che' kuch'eyaj.

Yi e'chk takle'n yi tajwe'n tan kabnol, yi o' creyent

⁹Chilok'e' quibu' squibil quibu', poro bintzi cu'n, nk'e'tz chij tu'. Quil chipek'u' te e'chk ajtza'kl cachi', ma na chitzatzinku' te e'chk balaj ajtza'kl. ¹⁰Chilok'e' quibu' squibil quibu', na quitz'un quitzicy quibu' tk'ab Cristo. Cyak'e'u' chik'e'j yi e' cyajwutzu'. ¹¹Quil chik'e'xiju' tan chixcone'nu' tetz Ryos. Quil chicy'ajixu'. Ma na c'asok cyajtza'klu' tan chixcone'nu' tetz Ryos.

¹²Chitzatzinku' te yi txolbil yi at chich'i'wu' te'j. Ko na chitiju' e'chk q'uixc'uj, pasens na taj. Nin quil chitzakplenu' tkanil nachle'n Kataj.

¹³Tajwe'n chich'eyanu' scye'j yi e' creyent yi at tajwe'n scyetz. Cyak'e'u' chiposar yi e' yi na chopon tan chixajse'nu'.

¹⁴Ej nin ko at e' yi na chitzan tan jakle'n chicawsu', chijake'u' chibanl tetz Kataj Ryos, na qui na yub yi ko ni'cu'n tz'elcu'nt cya'nu' scyuch'.

¹⁵Yi ko at e' yi na chitzatzin, chitzatzinku' scyuch', poro yi ko at e' yi na chibisun ba'n chichaju' scyetz yi ncha'tz e'u' na chibisunu' scye'j.

¹⁶Chijoye'u' puntil tan jale'n yi tzatzin paz xchixo'lu'. Quil cyocsaj quibu' nim tu cyajtza'klu', ma na cyocse' quibu' juy. Quil chitxumu' yi chin tz'aknak cu'n e'u' tu cyajtza'klu'.

¹⁷Ko at jun yil snuc' quen jun e'chk takle'n cachi' scye'ju', qui na yub yi ko ni'cu'n tz'el cu'nt cya'nu' tuch'. Ma na chijoye'u' puntil tan chibnolu' e'chk takle'n balaj tetz, yi e'chk takle'n balaj yi na chitzatzin wunak te'j. ¹⁸Chibne'u' puers tan jale'n tzatzin scyuch' cyakil wunak. ¹⁹Ko at jun chicontru', quil cyalu': "Wicy'se' inc'u'l te'j," na at cu'n Ryos te'j. Na alij cyen tan Kataj: "Atin cu'n tan chicawse'n yi e' mal wunak. Na in cu'n nak'on chicaws." ²⁰Cha'stzun te ko at jun chicontru' yi na quim tan we'j, cyak'e'u' wa', nin ko na quim tan saktzi', cyak'e'u' tc'a'. Na yi ko ya'tz cyuleju', tx'ixwok tzun yi chicontru'. ²¹Quil cyak'u' ama'l tetz e'chk ajtza'kl cachi' tan chisuble'nu', ma na chijoye'u' puntil tan banle'n yi balaj, bantz chitx'acone'nu' te yi yab ajtza'kl.

13 ¹Tajwe'n yil cho'cu' c'ulutxum jak' chica'wl yi e' ajcaw tetz tnum, na ak'ij ama'l scyetz tan Ryos tan cawu'n. ²Nin cyakil yi e' yi na cho'c tan contri'n scye'j e' ajcaw tetz tnum, e' contr Ryos, na yi e' ajcawa'tz ak'ij ama'l scyetz tan Ryos tan cyoque'n tan kacawe'n. Tz'ak'lok bin chicaws cyakil yi e' yi na cho'c tan contri'n scye'j. ³Yi ko o' balaj wunak, nk'e'tz tajwe'n kaxob scyetz. Ntin yi ko o' mal nak, kaxobok tzuntz scyetz. Cha'stzun te yi ko qui na cyaju' chixobu' scyetz yi e' ajcawa'tz, chibne'u' bin yi e'chk takle'n balaj bantz jale'n

¹ 12.19 Dt 32.35. / 12.20 Pr 25.21-22.

chibalajilu' xchiwutz. ⁴Na yi e' bajxoma'tz e' xconsbe'tz Ryos tan chiq'uicy'le'nu'. Poro yi ko cachi' na chibanu', xchixoboku' xchiwutz, na at ca'wl xchik'ab tan tak'le'n chicawsu'. Na yi chimunl yi ak'ij scyetz tan Ryos it'z tan tak'le'n chicaws yi e' mal nak. ⁵Cha'stzun te tajwe'n tan cyoque'nu' jak' chica'wl yi e' ajcaw tetz tnum, nin nk'e'tz ntin tan paj yi tz'ak'lok chicawsu', ma na tan tu' yi sak skawutz yi ya'stzun tajwe'n tan kabnol. ⁶Ncha'tz kachoj'e' yi e'chk impuesto yi tajwe'n tan kachojol, na cyakil yi e' ajcawa'tz bixba'n che't tan Ryos tan chixcone'n tetz, nin ya'stzun na chitzan tan banle'n.

⁷Cyak'e'u' bin cyakil yi mbi na chijak scyeru'. Cyak'e'u' chicutxuju' yi na jaklij. Nin chichoj'e'u' yi e'chk alcawal yi na c'uchij scyeru'. Ncha'tz cyeke'u' chichi' yi e' bajxom, na tajwe'n yi ya'tz kaban. Ncha'tz, cyak'e'u' chik'ej.

⁸Na tajwe'n yil kak' cyakil yi na chijak sketz. Poro at jun txolbil yi quil kaxcey'e' tan xchojle'n cyakil, it'z yi lok' ib yi tajwe'n tan kachajol scyetz cyakil wunak. Na alchok scyetz yi na xchaj lok' ib scyetz wunak, na tzun tzantz tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wl Kataj yi tz'iba'nt cyen, ⁹chi tane'n: "Quil cãjopon wutzaj. Quil cãbiyolnak. Quil cãalk'ij. Quil tzajal cu'n jun wi awak'. Quil tz'el nin awalma' te mebi'l junt."^k Na yi xe' yi e'chk ca'wla'tz scyuch' cyakil e' mas it'z: "Lok'we' cyakil wunak chi na alok' awib atz."^l ¹⁰Na yi e' yi at lok' ib scyuch', qui na chi'ch cyetz chic'u'l scye'j wunak. Cha'stzun te alchok scyetz yi na xchaj lok' ib scyetz wunak, ja tzun xcey'e' tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wla'tz.

¹¹I bin jalu', ja quibitu' cyakil yi txolbila'tz, poro ncha'tz, na klo' waj yil cho'cu' tan txumle'n yi x'e'n tane'n yi tiemp jalu', chin xo'wbil nin. Cha'stzun te tajwe'n tan c'ase'n kajtza'kl na qui ampon tiemp tan kaclaxe'n, swutz yi sajl'e'nix cuntunintz yi kocsal cu'n yi balaj stziblal. ¹²Tajwe'n tan c'ase'n kajtza'kl na ni'cu'n tane'n yi tiemp skawutz chi tane'n yi txant tan tule'n skil. Cha'stzun te tajwe'n tan cyaje'n cyen kilol cyakil yi e'chk takle'n yi na chiban yi e' wunak yi ate' tul tz'o'tz wutzil. Ma na tajwe'n tan kaxome'n te cyajtza'kl yi e' yi ate' tul tkan skil tane'n. ¹³Qui bin kaxom te cyajtza'kl yi e' yi ate' tul tz'o'tz wutzil. Na qui na yub kol tz'oc a' tkawi'. Nin qui na yub kol ka'ekne' tu' tbe'. Quil kajoy kil te jun xna'n, nka te jun yaj. Quil ko'yintzin, nin quil kaxcy'aklin, na ya'tz na chiban yi e' yi ate' nintz tul tz'o'tz wutzil. ¹⁴Qui tzun chibanu' yi e'chk takle'na'tz, ma na chixomoku' te tajtza'kl Cristo, bantz chiclaxe'nu' tk'ab il. Quil cyak'u' ama'l tetz yi cyajtza'klu' cachi'.

Qui na taj wak' ib tan tu' jun takle'n yi qui'e mas xe'

14 ¹I bin jalu', at e' yi txe'n chiquiwix tk'ab Kataj, poro ba'n cyak'u' ama'l scyetz tan cyoque'n xchixo'lu'. Poro qui na taj yil jal wak' ib scyuch' tan paj jun takle'n yi qui'e mas xe'. ²Na je jun elsawutzile'j: At e' yi na cyal yi qui na jal kil tan jun e'chk takle'n yi na baj ka'n. Ej nin at e' yi na cyal yi ntin at cu tan kabajsal itzaj. ³Qui na yub kol cho'e' yi e' yi ba'n na baj cyakil cya'n tan ma'le'n cyajtza'kl yi e' yi ntin na baj itzaj cya'n. Ncha'tz qui na yub yi kol cho'e' yi e' yi ntin na baj itzaj cya'n tan ma'le'n cyajtza'kl yi e' yi na cyal yi ba'n na baj cyakil cu'n cya'n. Na e' len cu'n nitxajil Ryos. ⁴Qui'e kacwent tuch' tan ma'le'n tajtza'kl junt kajwutz. Cho'n at swutz yi tetz patrón yi ko ba'n na ban nka qui'.

^k 13.9 Ex 20.14-17. ^l 13.9 Lv 19.18.

Poro chinch wetz, yi kol xubsij jun yaj, quil tx'akxij junawes, na xcyek Ryos tan txxicbaje'n junt tir.

⁵Ncha'tz je junt txolbile'lj: At e' yi na cyal yi at jujun k'ej yi xan xchiwutz cyetz. Ej nin at e' yi na cyal yi qui'c jun k'ej xan xchiwutz, ma na nicy' nin tu' tetz k'ej xan tane'n xchiwutz. Poro skajunalen cu'n te jun txolbila'tz. ⁶Na yi e' yi na cyal yi at jujun k'ej xan, ntin na chitzan tan joyle'n puntil tan tak'le'n k'ej Kataj Ryos tan yi jun ajtza'kla'tz. Ncha'tz yi e' yi na cyocsaj yi nicy' nin tu' tetz k'ej xan, ncha'tz e' na chitzan cyetz tan tak'le'n k'ej Kataj tan yi jun ajtza'kla'tz. Ni'cu'n yi e' yi na baj cyakil e'chk takle'n cya'n, na chitzan cyetz tan tak'le'n k'ej Kataj tan jun ajtza'kla'tz, na ¿qui pe' na chinach Kataj tib chiwa'? Na. Na ncha'tz yi e' yi na cyal yi at jujun e'chk takle'n yi xan kol kabajsaj, ¿qui pe' na chitzan cyetz tan tak'le'n k'ej Kataj yi na chimak quib te e'chk takle'na'tz? Na. Ej nin ncha'tz e', na chinach Kataj tibaj chiwa'.

⁷Cya'l nin jun sketz yi na caw tib xchuc, na o' tu xconsbe'tz Cristo. Yi kol ben mas katiemp, nka kol kaquim chan, cho'n at swutz i'. ⁸Yi kol ben mas katiemp, i'tz tan kaxcone'n tetz Cristo. Cho'n cunin sak swutz i' yi mbi tiempil lkaquim, na o' tu' xconsbe'tz i'. ⁹Na yi quime'n i', nin yi titz'e'n junt tir, i'tz tan toque'n tetz Kajcaw. Nin qui'c na ban ko quimnako', nka yi itz'o', ato' nintz jak' ca'wl i'.

¹⁰Ej nin yi ko i' yi Kajcaw, ¿nxac na chitzanu' tan ma'le'n tajtza'kl jun kajwutz? ¿Nxac na cyalu' yi qui'c xac yi e'chk takle'n yi na ban junt kajwutz? Na kacyakil cu'n o' ato' jak' ca'wl jun ntzi' Kajcaw nin tajwe'n tan kopone'n swutz i', tan toque'n i' tan kama'le'n, ¹¹na je jun txolbile'lj yi alijt cyen tan Kataj:

“Tech cu'n tib yi itz' in.

Nin yi ko ya'tz bintzi, bintzi yi yole'lj yi swale' nin tzitetz:

Cya'l nin jun yi qui'k meje' tzinwutz tzantzaj,

na cyakil wunak scyale' yi jun cu'n, in Ryos,” stzun Ryos banak cyen.”^m

¹²Yi na elepont yi jun txolbila'tz i'tz, yi skajunalen cu'n skatxole' tetz Ryos yi mbi cu'n mbaj kabnol. ¿Nxac tzun na jal oyintzi' skaxo'l tan paj jun takle'n yi qui'c mas xe'?

Quil chipo'tzaju' junt kajwutz

¹³Cha'stzun te e'u' kajwutz, qui na yub yi na ko'c tan telse'n kak'ej skibil kib. Mas ba'n tcu'n yil bixe' ka'n yi quil kaban jun takle'n yi na xcy'e' tan po'tze'n junt kajwutz, nka tan pitle'n nin tul il. ¹⁴Elnak intxum tetz yi qui'c jun e'chk takle'n xan. Nin bintzi nin yi txolbila'tz, na chusij chint tan Kajcaw. Poro ko at jun kajwutz yi le wutz tetz tajtza'kl sjalok til yi nink sban jun takle'n, sjalok tzun tiltz te'lj kol sban. ¹⁵Ncha'tz e' cyeru', ko na cyak'u' bis scyetz mas kajwutz tan yi e'chk takle'n yi na baj cya'nu', qui na yub. Na na elepont yi qui na chipek'u' scye'lj, na na chitzanu' tan tak'le'n bis scyetz. E'u' kajwutz, quil chipit ninu' jun kajwutz tul il tan tu' e'chk takle'n yi na baj cya'nu'. ¹⁶Ba'n tcu'n quil chibanu' e'chk takle'n yi ba'n atit le chiwutz cyeru' ko at e' yi na cyal yi at kil tej. ¹⁷Ko ato' tk'ab Ryos, qui'c eka'n tan yi e'chk takle'n yi na baj ka'n, poro at cobox takle'n yi at eka'n ta'n yi tajwe'n cu'n tan kabnol tane'n, i'tz: Yil jal jun kajtza'kl yi jicyuch te'lj swutz Ryos nin xchiwutz wunak; nin yil jal tzatzin paz skaxo'l; nin yil katzatzin

^m 14.11 Is 45.23.

tan porer yi Espíritu Sant. ¹⁸Nin kol kaxom te yi e'chk balaj ajtza'kla'tz yi mas tajwe'n, na tzun tzatzin Ryos ske'j. Ncha'tz yi e' mas wunak, chitzatzink yi ko ya'tz kaban.

¹⁹Kajoye' bin puntil tan jale'n tzatzin paz skaxo'l. Kajoye' puntil tan kuch'eyal kib skibil kib. ²⁰Qui na yub kol xit tajtza'kl junt kajwutz tan tu' yi e'chk takle'n yi na baj ka'n. Na el katxum tetz yi qui'c kil te jun takle'n yi na baj ka'n. Poro kale na jale't yi kil, i'tz yi na xit tajtza'kl junt kajwutz tan tu' yi na baj jun takle'n ka'n yi xan swutz i' tetz. ²¹Ba'n tcu'n quil baj chi'baj ka'n yi xconak tetz chitx'ixwatz wunak, kol xcye' jun ajtza'kla'tz tan po'tze'n junt kajwutz. Ncha'tz yi win, ba'n tcu'n quil baj ka'n, kol xcye' tan po'tze'n junt kajwutz. Ba'n tcu'n quil kaban jun takle'n yi kol xcye' tan pitle'n junt kajwutz tul il. ²²Nk'e'tz tajwe'n tan kayolol scyetz kajwutz yi mbi na kocsaj ketz te e'chk takle'na'tz, na kachuc tu Ryos yi ko ba'n na kaban nka qui'. Ba'n cyeri e' yi qui na chicabej chic'u'l te yi e'chk takle'n yi na chiban, nka yi qui na chiban. Ba'n cyeri e' yi qui na chicabej chic'u'l te yi e'chk takle'n yi na baj cya'n, nka yi qui na baj cya'n. ²³Poro ko at jun e'chk takle'n yi xan swutz jun yaj yil baj ta'n, ej nin kol baj ta'n, ja tzun juch tiltz. Ja juch tiltz tan paj yi ja baj ta'n, wech na le wutz tetz tajtza'kl yi xan. Ncha'tz yi ko at jun ajtza'kl yi xan skawutz yil kaban, nin kol bnix ka'n, ja tzun kajuch kiltz.

Quil kaban ntin yi ketz kajbil

15 ¹Yi o', yi o' quiw tk'ab Kataj, tajwe'n tan koque'n tan quich'eye'n yi e' cotxcoj. Quil kaban ntin ketz kajbil. ²Tajwe'n kajoy puntil tan chitzatzine'n yi e' kajwutz, bantz chiquiwixen tk'ab Kataj. ³Na ya'stzun banak Cristo, quinin oc tan banle'n yi tetz tajbil, ma na ja muc' q'uixc'uj chi tz'iba'nt cyen: "Ocnake' wunak tan chi'ch c'u'lal tel'ju' Ta', poro cho'n mu'l bow swibaj."ⁿ ⁴Yi jun txolbila'tz i'tz tetz ketz, na cyakil yi yol yi tz'iba'nt cyen, i'tz jun kachusu'n. Ej nin yil ko'c tan si'le'n, na lajluchax skawutz yi at e'chk takle'n balaj yi at kach'iw tel'. Cha'stzun te na jal kapasens nin na jal tzatzin tetz ketz. ⁵Yi wetz wajbil i'tz yil tz'oc Ryos tan quich'eye'nu' tan qui jale'n wak' ib xchixo'lu', na ntin i' na xcye' tan tak'le'n kapasens nin tan kuch'eye'n. Quil chiwak' quibu' squibil quibu' wajwutz, na qui ocnak Cristo tan wak' ib. ⁶Yi wetz wajbil i'tz yi junit sban cyajtza'klu', nin junit sban chik'ajsbilu' yi na cyak'u' tetz Kataj Ryos, yi taj Kajcaw Jesucristo.

Yi xe'n cu'n ntxolij yi balaj stziblal scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy

⁷Cyak'e'u' bin ama'l scyetz yi e' mas kajwutz chi mban Cristo scye'ju', bantz jale'n k'ej Ryos. ⁸Ej nin ncha'tz, ocnak i' tetz chixconsbe'tz yi e' judiy, Nin tan i' ja lajluchax yi ja el k'ab Ryos te yi yol yi alijt cyen scyetz e' kamam kate'. ⁹Nin ncha'tz tan i' ja jal puntil cyak'un cyeru', yi e' cyeru' yi nk'e'tz e'u' judiy, tan cyak'olu' chik'ajsbilu' tetz Ryos, na elnak k'ajab i' scye'ju'. Nin tz'iba'nt cyen yi jun txolbila'tz. Je na tale'j:

"Katyox'iju' scyuch' yi e' yi nk'e'tz e' judiy.

Nin kabitzink scyuch' tan tak'le'n k'aju' Ta'!"^o

¹⁰Ncha'tz at junt txolbil yi na tal:

ⁿ 15.3 Sal 69.9. ^o 15.9 2 S 22.50; Sal 18.49.

“Yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy,
chitzatzinku' scyuch' yi e' yi ate' nin tk'ab Ryos.”^p

¹¹ Ej nin at junt txolbil yi na tal:

“Yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy,
yi e'u' yi ate'u' bene'n tzi'n wi munt,
cyak'e'u' chik'ajsbilu' swutz Ryos.”^q

¹² Ncha'tz, tz'iba'nt cyen jun txolbil tan Isaías:

“Sjalok jun scyeri e' xonl Isaí.

Nin i' scawunk squibaj cyakil yi e' yi nk'e'tz e' judiy.

Nin cho'n sk'ukek chic'u'l telj.”^r

¹³ Ma jalu' e'u' wajwutz, tan tu' yi na k'uke' chic'u'lu' te Kataj Ryos, lok tak' i' wi'nin tzatzin paz scyeru'. Ej nin lok chiquiwixu' mas te yi at chich'iwu' telj tan yi porer yi Espíritu Sant.

¹⁴ Poro wajwutz, na el intxum tetz yi ba'n ate'tu', nin yi at cyajtza'klu', nin yi ba'n na chixcyewu' tan nuc'le'n cyajtza'klu' squibil quibu'. ¹⁵ Poro tc'u'l yi u'je'j quinin nchinxob tan talche'n yi mero txolbil scyeru'. Ya'stzun nwulejtz tan c'ase'n cyajtza'klu'. Na ak'ij ink'ej tan Kataj ¹⁶ tan woque'n tetz jun xconsbe'tz Jesucristo tan txole'n yi balaj stziblal xchixo'l yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy. Na yi wetz inmu'nt i'tz tan cyabnaje'nu' tk'ab Ryos. Cho'n na che' wuleju' chi na chiban yi e' pale' tan toye'n jun balaj oy tetz Ryos. Ej nin stzatzink Ryos scye'ju', na xansa'nche'tu' tan yi Espíritu Sant.

¹⁷ Nternin na chintzatzin tan yi inmu'nt yi na chintzan tan banle'n swutz Ryos tan tu' yi na wocsaj Cristo. ¹⁸ Poro quil wal jun takle'n scyeru', ma na ntin yi e'chk takle'n yi ja bnix wa'n tan porer Jesucristo. Swale' scyeru' yi x'e'n cyocsaj yi e' yi nk'e'tz e' judiy tan yi yol yi mintxol scyetz, nin tan yi e'chk takle'n yi mimban xchixo'l. ¹⁹ Na ja cyocsaj yi quilol yi e'chk milawr yi bnix wa'n. Nin ja cyocsaj tan porer yi Espíritu Sant. Na ja chinxce' tan txole'n yi balaj stziblal tetz Cristo le tnum Jerusalén jalen le yi ama'l cwent Iliria. ²⁰ Na ja injoy puntil tan txole'n yi balaj stziblal yi ba'n na kaclax ta'n ntin scyetz yi e' yi ntaxk cunin quibit yi na' scyetz i' yi Cristo. Na nk'e'tz wajbil tan je'n intxibal jun ak'un yi ko cu'nak xe'tzibil tan junt. ²¹ Ja chinxom te yi txolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

“Yi e' yi txe'n a'lhij scyetz,

ya'stzun yi e' yi slajluchaxk yi txolbil xchiwutz.

Yi e' yi quic' cunin mu'x stziblal na quibit,

ya'stzun yi e' yi tz'elepon chitxum tetz.”^s

Yi talol Pawl yi tz'icy'ak i' Roma tan tpone'n España

²² Ala'ix tir no'c tan txumle'n tan wupone'n tan chixajse'nu', poro tan paj yi latz' inwutz quinin na bixe' wa'n. ²³⁻²⁴ Poro yi jalu' ja wi't chinxce' te intarey tc'u'l cyakil e'chk ama'l yi at tzone'j. Cha'stzun te yil txumxij tan imbene'n España, nicy'aktz tan chixajse'nu', na ya'stzun wajbil sajle'nix tunintz. Yi nsken wi't kib scyuch'u', lo'k cho'cu' tan wuch'eye'n tan wupone'n jalen España.

²⁵ Poro bajx nchimben tzaj Jerusalén tan tak'le'n mu'x tal ch'eybil cyetz yi e' wajwutz yi ate'-tz. ²⁶ Na yi e' kajwutz yi najlche' tzone'j Macedonia tu Acaya ja

^p 15.10 Dt 32.43. ^q 15.11 Sal 117.1. ^r 15.12 Is 11.10. ^s 15.21 Is 52.15.

wi't txumxij cya'n tan je'n jun ofrent tetz ch'eybil cyetz e' kajwutz yi at tajwe'n scyetz, yi e' yi najl'xche' Jerusalén. ²⁷Ba'n atit yi jun ajtza'kla'tz xchiwutz cyetz, nin ba'n tzinwutz wetz, na i'tz chitx'ok'be'nt. Na yi e' kajwutz judiy chijatxnak yi cyetz chimebi'l scyetz e' yi nk'e'tz e' judiy. Yi jun mebi'la'tz, i'tz yi balaj stziblal. Cha'stzun te ba'n atit yil cho'c yi e' kajwutz tzone'j tan quich'eye'n yi e' kajwutz judiy tan cyetz chipu'k. ²⁸Nin yil bnix yi jun inmantara's, yil wak' cyakil yi pwok scyetz yi smolxok, kalena's tzun chimben España nin nicy'aktz scye'ju'. ²⁹Ej nin elnak intxum tetz, yil nopen xchixo'lu' xomok yi banl talma' Cristo swe'j.

³⁰I bin jalu' e'u' wajwutz, tan tu' yi at lok' ib skaxo'l scyuch'u' tan porer yi Espíritu Sant, nin tan tu' yi ya'stzun tajbil Kajcaw Jesucristo tan kabnol, na cu' inwutz scyeru' tan cyoque'nu' tan nachle'n Kataj swibaj. ³¹Chinache'u' Kataj swibaj, bantz qui'c tzimban xchik'ab yi e' aj Judea yi qui na cyocsaj Cristo. Ej nin chinache'u' Kataj yi nink chitzatzin yi e' aj Jerusalén te yi mu'x oy yi cy'a'n wa'n yil nopen xchixo'l. ³²Ncha'tz chinache'u' Kataj swibaj yi ko ya'tz tajbil Ryos tan wupone'n scye'ju' tan katatzine'n scyuch'u', nin tan wujewe'n nin noctz scyuch'u'. ³³I bin jalu', jun cu'n stz'a'tok Ryos xchixo'lu', yi Ryos yi na ak'on tzatzin paz. Amén.

Yi bene'n tlol Pawl jun yos scyetz cmon creyent

16 ¹I bin jalu' e'u' wajwutz, quil cabej chic'u'lu' tan tak'le'n ama'l tetz kajwutz Febe, na i' jun diaconisa cwent yi cmon creyent le tnum Cencrea. ²Ba'n cyak'u' posar nin ba'n cho'cu' tan xch'eye'n i' te cyakil yi tajwe'n tetz. Chich'eyaju' bin na ya'stzun na ban i' tetz. Na na oc i' tan quich'eye'n yi e' kajwutz. Ncha'tz ocnak i' tan wuch'eye'n wetz.

³Cyal cyenu' jun yos scyetz kajwutz Priscila tu Aquila, na junit o' ak'uje't scyuch' te tak'un Cristo Jesús. ⁴Nin txant qui e' quim tan incolche'n. Cha'stzun te na che' intyoxi. Nin nk'e'tz ntin in, poro ncha'tz cyakil yi e' cmon creyent yi nk'e'tz e' judiy. ⁵Ncha'tz, cyal cyenu' jun yos scyetz cyakil yi e' kajwutz yi na chicham quib xe chical' yi e' kajwutza'tz. Cyal cyenu' jun yos tetz kajwutz Epeneto, na ya'stzun yi bajx creyent yi tocsaj Cristo tzone'j cwent Acaya. ⁶Ncha'tz cyal cyenu' jun yos tetz kajwutz Lu'ch yi nimix tiemp ta'n tan ak'un xchixo'lu'. ⁷Cyale'u' jun yos scyetz e' wetz intanum yi Andrónico nin Junias, na ni'cu'n koque'n xetze' scyuch'. Wi'nin ok'le'n chiwutz cyak'un e' apostl, na bajx cyocsal cyetz Cristo tzinwutz wetz.

⁸Cyale'u' jun yos tetz Ampliato, na chin kamiw nin kib tuch' i' tk'ab Kajcaw Jesucristo. ⁹Cyale'u' jun yos tetz kajwutz Urbano, na junit o' te tak'un Cristo Jesús. Ncha'tz cyal cyenu' jun yos tetz wamiw Estaquis. ¹⁰Nin cyale'u' jun yos tetz Apeles, na tech cu'n tib na tocsaj Cristo. Ncha'tz yi e' najal Aristóbulo, cyale'u' jun yos scyetz. ¹¹Cyale'u' jun yos tetz Herodión, na katanum kib tuch'. Ncha'tz cyale'u' jun yos scyetz yi e' najal Narciso, na jun cu'n na cyocsaj Kajcaw Jesucristo. ¹²Ej nin cyale'u' jun yos scyetz Trifena tu Trifosa yi na chak'uj te tak'un Kataj, tu kajwutz Pérsida yi wi'nin na ak'uj. ¹³Cyale'u' jun yos tetz kajwutz Rufo na chumbalaj creyent i'. Ncha'tz cyale'u' jun yos tetz yi txxu' i', na i cu'n intxu' tane'n. ¹⁴Ncha'tz cyale'u' jun yos scyetz yi e' kajwutze'j: Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, scyuch' yi e' mas kajwutz yi ate'-tz scyuch'. ¹⁵Ncha'tz tetz Filólogo, tu Julia, nin Nereo, tu yi tetz tanub. Ncha'tz cyale'u' jun yos tetz Olimpas, scyuch' yi e' mas kajwutz yi ate' scyuch'.

¹⁶Chik'ajlaj quibu' squibil quibu' kajwutz. Ej nin ncha'tz yi e' cmon creyent yi ate' tzone'j, na chitzan nin tan talche'n jun yos scyeru'.

¹⁷Ncha'tz or quilu' yi e' yi na chixce' tan chijatxle'n cu'n yi e'chk cmon, nin tan chipo'tze'n yi e' kajwutz. Yi e'a'tz qui na chixom te yi chusu'n yi bita'nt cya'nu'. E' xomquenchu' scye'j. ¹⁸Na yi jun jilwutz wunaka'tz nk'e'tz cho'nk na chixcon tetz Kajcaw Jesucristo, ma na chitzan tan joyle'n yi cyetz cyajbil. Nin na chixce' tan chisuble'n yi e' kajwutz yi txe'n chiquiwix tan yi e'chk putzpuj yol yi na xcon cya'n. Na chin puntil cu'n na cyulej tan chisuble'n yi e' kajwutz. ¹⁹Ma yi e' cyeru' kajwutz, elnak xit chitziblalu' bene'n tzi'n wi munt, yi e'u' c'ulutxum. Ej nin wi'nin na chintzatzin te yi jun txolbila'tz. Na yi wajbil scye'ju' i'tz yi nink cho'cu' tz'aknak cu'n tan chibnolu' yi e'chk takle'n balaj. Poro qui na waj yi nink cho'cu' tetz tz'aknak cu'n tan banle'n yi e'chk takle'n cachi'. ²⁰Na kol chibanu' yi e'chk takle'n balaj tz'ocopon chan tzun Kataj Ryos, tan puch'le'n cu'n yi Bayba'n jak kukan. Tak' tzaj bin Kajcaw Jesucristo yi banl talma' squibu'.

²¹Ncha'tz kajwutz Timoteo, yi na ak'uj swuch' te tak'un Kataj, ncha'tz i' na tzan tan talche'n nin jun yos scyeru'. i'tz Lucio, Jasón, nin Sosípater.

²²Ma jalu', yi in wetz, in Tercio, in tajtz'ib Pawl tan stz'ibe'n yi carte'j. Ncha'tz in, na waj wal nin jun yos scyeru', na junit o' tk'ab Kajcaw.

²³Ncha'tz Gayo, na tzan tan talche'n nin jun yos scyeru'. I' taw yi ca'le'j kale atine't wetz tan posari'n. Nin ncha'tz na tak' i' chiposar cyakil yi e' creyent yi na chicy'ak tzone'j. Ncha'tz ate' kajwutz Erasto yi tesorero tetz tnum, tu kajwutz Cuarto, nin na chitzan cyetz tan talche'n nin jun yos tetz cyeru'.

²⁴Tak' tzaj bin Kajcaw Jesucristo yi banl talma' squibu' chicyakilu'. Amén.

Yi tk'ol Pawl k'ajsbil tetz Ryos

²⁵Ma jalu' e'u' kajwutz, kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj Ryos, yi jun yi ba'n na xce' tan chiquiwse'nu' te yi balaj stziblal yi na chintzan tan talche'n nin scyeru', na i'tz yi balaj stziblal tetz Jesucristo, yi quinín clarín xchiwutz wunak sajle'n tunintz. ²⁶Poro yi jalu' tzan lajluchaxe'n skawutz chi alijt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Ej nin tzan lajluchaxe'n xchiwutz cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt na ya'stzun ca'wl Kataj Ryos yi Kataj Ryos yi qui na sotz tera'tz. Nin yi tajbil i' i'tz yi nink cyocsaj cyakil wunak bantz cyoque'n c'ulutxum jak' ca'wl i'.

²⁷Kak'e' bin kak'ajsbil tetz na ntin cu'n i' tz'aknak cu'n tu tajtza'kl. Tan bi' Kajcaw Jesucristo kak'e' bin k'ej i' tetz ben k'ej ben sak. Amén.